

Mateřská škola, Speciální základní škola a Praktická škola, Hradec Králové,
Hradecká 1231, 500 03 Hradec Králové

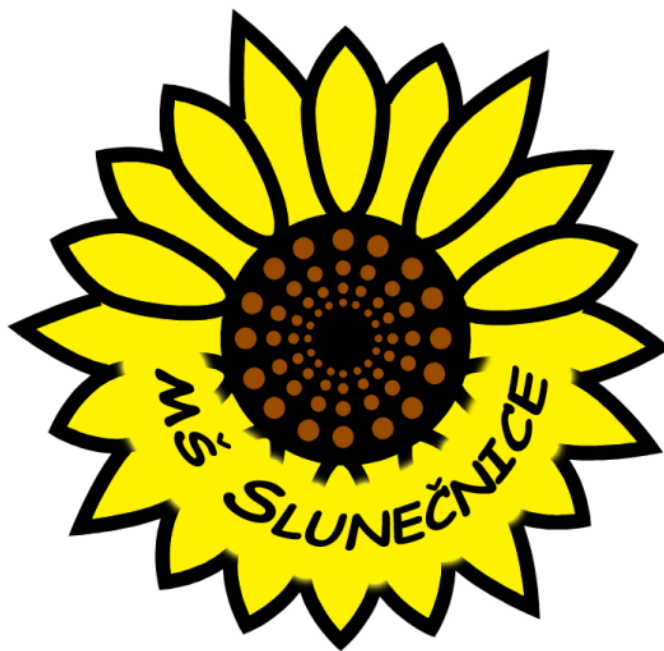
Mateřská škola Slunečnice, Markovická 621/9, 500 03 Hradec Králové

telefon: 495 408 645, 725 864 957

e-mail: ms.slunecnice@specialnihk.cz

web: www.ms-slunecnice.estranky.cz

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

„Každý jsme jiný, přesto jsme stejní“

Aktualizace dne: 20.9.2021

Ředitel školy: PaedDr. Pavel Svoboda

Obsah

Úvod	4
1 Identifikační a základní údaje	7
2 Obecná charakteristika školy	10
3 Podmínky vzdělávání	11
3.1 Věcné podmínky	11
3.2 Životospráva.....	14
3.3 Psychosociální podmínky	15
3.4 Organizace.....	17
3.4.1 Provoz školy.....	18
3.4.2 Režim dne	18
3.4.3 Týdenní režim	20
3.5 Řízení mateřské školy	22
3.6 Personální a pedagogické zajištění	24
3.7 Spoluúčast rodičů.....	26
3.7.1 Aktivita školy, nabídka pro děti a rodiče.....	27
3.7.2 Spolupráce s dalšími partnery	27
3.8 Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP).....	29
3.8.1 Vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem v MŠ.....	33
3.9 Podmínky pro vzdělávání dětí nadaných	36
3.10 Podmínky pro vzdělávání dětí od dvou do tří let	37
4 Organizace vzdělávání	39
5 Charakteristika vzdělávacího programu „Každý jsme jiný, přesto jsme stejní“	42
5.1 Vzdělávací obsah – školní integrované bloky	44
5.1.1 Já a kamarád	45
5.1.2 S kamarádem v přírodě.....	53
5.1.3 S kamarádem jdeme krokem celým rokem.....	59
5.1.4 S kamarádem ve světě lidí	63
5.2 Doplnující programy	69

5.2.1	Řečová výchova a komunikace	69
5.2.2	Předškolák	82
5.2.3	Bazální stimulace	83
6	Evaluační systém a pedagogická diagnostika	86
6.1	Evaluační systém	86
6.2	Pedagogická diagnostika.....	91
6.2.1	Diagnosticko-intervenční proces	91
6.2.2	Diagnosticko-intervenční materiály	95
6.2.3	Shrnutí	98

Úvod

- **Kdo jsme?**

Naše mateřská škola Slunečnice je součástí škol *Mateřská škola, Speciální základní škola a Praktická škola, Hradec Králové* v ul. Hradecké 1231 (foto vlevo). MŠ sídlí v samostatné budově v ul. Markovické 621 (foto vpravo).

MŠ Slunečnice je **státní, výuka a aktivity školy jsou bezplatné**. MŠ Slunečnice zajišťuje **komplexní výchovně-vzdělávací péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami různého typu a stupně, včetně kombinovaných vad**.

Navštěvují ji děti s poruchami mentálního vývoje, kombinovanými vadami, s autismem a PAS (porucha autistického spektra), s narušenou komunikační schopností, neurologickými poruchami, s poruchami hybnosti na podkladě DMO a ortopedickými vadami, s poruchami aktivity a pozornosti.

Vzdělávací nabídka odpovídá mentalitě předškolního dítěte, ale i speciálním potřebám a možnostem dětí. Jsou vytvářeny optimální podmínky k rozvoji osobnosti každého dítěte, k učení, komunikaci s ostatními, k osvojení specifických dovedností v rozsahu individuálních možností dítěte podle druhu postižení a stupně přiznaných podpůrných opatření.

- **Z jakých dokumentů vycházíme?**

Školní vzdělávací program (ŠVP) – „**Každý jsme jiný, přesto jsme stejní**“, vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (dále RVP PV).

- Předškolní vzdělávání v systému vzdělávání a jeho organizace - novelizace RVP PV

Úprava RVP PV byla provedena na základě ustanovení zákona č. 82/2015 Sb. a zákona č. 178/2016 Sb., kterými se mění zákon 561/2004 Sb., o předškolním,

základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění. Upravený RVP PV nabývá účinnosti od 1. 9. 2021. RVP PV vymezuje hlavní *požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku*. Tato pravidla jsou závazná pro předškolní vzdělávání v mateřských školách, v mateřských školách, které jsou zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona a lesních školkách.

- MŠ Slunečnice je zřízená podle § 16 odst. 9 Školského zákona.

Zákonem č. 561/2004 Sb., v platném znění, se i **předškolní vzdělávání stává v posledním roce před zahájením povinné školní docházky povinným. Představuje počáteční stupeň veřejného vzdělávání organizovaného a řízeného požadavky a pokyny MŠMT.**

- *S účinností od 1. 1. 2017 je předškolní vzdělávání od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, do zahájení povinné školní docházky, **povinné**.*
- *S účinností od 1. 1. 2017 jsou doplněny podmínky vzdělávání dětí od 2 let.*
- *Jsou upraveny podmínky vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.*
- *S účinností od 1. 9. 2021 je upravena jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka.*

• **ŠVP mateřské školy Slunečnice**

ŠVP MŠ Slunečnice „Každý jsme jiný, přesto jsme stejní“ představuje základní pedagogický dokument. Stanovuje strategii školy nejenom pro konkrétní školní rok, ale je vytvořen i pro dlouhodobější záměry. Má poskytnout ucelené informace rodičům, učitelům školy, ale i veřejnosti.

- a) Klade důraz na **osvojování si základních lidských hodnot**. V mateřské škole (MŠ) děti získávají první zkušenosti o vzájemné toleranci, úctě, ohleduplnosti. Učí se spolupracovat s kamarády i s dospělými, pomáhat si, chápat, že každý je jiný.

- Na třídě jsou stanovena pravidla chování a vzájemného soužití. Nenásilnou formou se zde vytyčují hranice chování a děti jsou vedeny k jeho důslednému dodržování. Pěstují si tím přirozený smysl pro základy chování ve společnosti.

- Svým jednáním a chováním zaměstnanci poskytují dítěti vzory chování a postojů, které jsou k nápodobě a přejímání vhodné. Jedná se o spontánní sociální učení.
- b) Vychází také ze speciálních vzdělávacích potřeb dětí a respektuje jejich individuální potřeby. V poslední době přibývá v naší mateřské škole stále více dětí s narušenou komunikační schopností a s poruchami autistického spektra (PAS a autismem). Proto je pro nás také jednou z hlavních priorit **rozvíjení komunikačních dovedností**.
 - V mateřské škole Slunečnice využíváme metody prožitkového, zkušenostního, kooperačního učení a dostatek prostoru pro spontánní aktivity.
 - Snažíme se o to, aby většina činností vycházela z momentální situace a zájmu dětí. Situační učení je založené na vytváření a využívání situací, které poskytují dítěti srozumitelné a praktické ukázky životních souvislostí tak, aby se dítě učilo dovednostem a poznatkům v okamžiku, kdy je potřebuje a tím lépe chápalo jejich smysl.
 - Vzdělávání dítěte probíhá ve vhodném komunikačním systému.
- Co nás vedlo ke vzniku školního vzdělávacího programu „Každý jsme jiný, přesto jsme stejní“?
 - Sestavení dokumentu „ušitého na míru“ MŠ Slunečnice, vyhovující konkrétním materiálním a personálním podmínkám naší školy, potřebám dětí, rodičů a zaměstnanců školy,
 - vytvoření dostatečného prostoru k rozvoji osobnosti každého dítěte a uspokojování jeho individuálních i speciálních vzdělávacích potřeb,
 - sjednocení pojetí a zaměření práce všech zaměstnanců školy, ale i rodičů, ve společném duchu,
 - spokojenost rodičů a bližší spolupráce - bez rodičovské podpory by úkoly nemohly být splněny.

Program „Každý jsme jiný, přesto jsme stejní“ je otevřený dokument, přístupný dalším potřebným změnám a návrhům.

1 Identifikační a základní údaje

Název školy, adresa, kontakty:

Mateřská škola, Speciální základní škola a Praktická škola, Hradec Králové,
Hradecká 1231, 500 03 Hradec Králové

právní forma: příspěvková organizace

IČO: 62693514

IZO: 600023974

Zřizovatel školy:

Královéhradecký kraj, Pivovarské náměstí 1245, Hradec Králové, 500 03

IČO: 70 889 546

Ředitel školy: (statutární orgán právnické osoby): **PaedDr. Pavel Svoboda**

Telefon: **495 514 814**

E-mail: **pavel.svoboda@specialnihk.cz**

info@specialnihk.cz

Web: **www.specialnihk.cz**

Web Speciálně pedagogické centrum: **www.spchk.cz**

právní forma: příspěvková organizace

IČO: 62693514

IZO: 600023974

Název mateřské školy, adresa, kontakty:

Mateřská škola Slunečnice

Markovická 621/9, 500 03 Hradec Králové

Zástupce ředitele školy pro MŠ Slunečnice: **Libuše Veselá**

Telefon: **495 408 645, 725 864 957**

E-mail: ms.slunecnice@specialnihk.cz
Web: www.ms-slunecnice.estranky.cz

Název programu: **„Každý jsme jiný, přesto jsme stejní“**

Program mateřské školy Slunečnice tvořil a podílel se na něm kolektiv učitelek pod vedením Libuše Veselé, zástupkyně ředitele školy pro MŠ Slunečnice.

Číslo jednací: 1025/ 2021

Platnost dokumentu: 20. 9. 2021

podpis ředitele

razítko školy

Charakteristika školy

Právnícká osoba vykonává činnost těchto škol a školských zařízení:

	IZO:	kód oboru vzdělání
Základní škola	102 078 327	79-01-C/01
Základní škola speciální	102 078 327	79-01-B/01
Praktická škola jednoletá	110 013 387	78-62-C/01
Praktická škola dvouletá	110 013 387	78-62-C/02
Školní družina	110 013 395	
SPC pro mentálně postižené	108 007 693	
Mateřská škola	062 690 574	
Přípravný stupeň ZŠS	110 100 379	

Datum zápisu škol a ŠZ do rejstříku škol a ŠZ:

1.1.2005

22.1.2016 poslední změna zápisu do rejstříku škol a školských zařízení

Nejvyšší povolený počet dětí a žáků:

Základní škola	IZO: 102 078 327	295 žáků
Základní škola speciální		106 žáků
Střední škola (Praktická škola)	110 013 387	26 žáků
Školní družina	110 013 395	64 žáků
SPC pro mentálně postižené	108 007 693	neuvádí se
Mateřská škola	062 690 574	43 dětí
Školní jídelna – výdejna	110 100 077	60

Studijní a učební obory, jejich zaměření:

78-62-C/01 Praktická škola jednoletá

78-62-C/02 Praktická škola dvouletá

Zájmová a občanská sdružení působící při škole:

Občanské sdružení rodičů při Speciálních školách v Hradci Králové

SK Integra Hradec Králové – sportovní klub zaměřený na sport mentálně postižených

Program školy: tento každoročně zpracováváný a aktualizovaný zásadní materiál obsahuje

a konkretizuje činnost pro příslušný školní rok, obsahuje kompletní aktuální údaje, koncepci rozvoje, časový harmonogram, plán školy a charakterizuje složení pedagogického sboru, určuje pravidla autoevaluace školy. Je nedílnou součástí školního vzdělávacího programu. Vstupuje v platnost vždy po odeslání zahajovacích výkazů školy.

2 Obecná charakteristika mateřské školy Slunečnice

Velikost školy

Kapacita školy je 43 dětí, prostorové podmínky umožňují výuku až v 5-ti třídách. Kapacita tříd je daná dle platné legislativy 6 – 14 dětí na třídu s tím, že ve třídách pro děti s PAS a mentální retardací je počet na dolní hranici 6 – 7 dětí.

Počet pracovníků je odvislý od počtu tříd a jejich naplnění. Pracuje zde kvalifikovaný pedagogický personál spolu s asistenty pedagoga, je možné využít osobní asistenci. V každé třídě je třídní učitel a asistent pedagoga.

Lokalita školy

Mateřská škola Slunečnice sídlí v Markovické ulici 621/9 v Hradci Králové, která se nachází v klidné části města na Slezském Předměstí, nedaleko hotelu Alessandria. V bezprostřední blízkosti je ZŠ Sever a Dětský denní rehabilitační stacionář, se kterým spolupracujeme. Díky umístění školy je zde výborná dopravní dostupnost: 100 m od školy je zastávka MHD Alessandria, linky č. 3, 6, 12, 14, 23, 25, 27.

Charakter budovy

Škola je umístěna ve dvoupatrové budově. Je obklopena velkou zahradou a má bezbariérový přístup. V roce 2021 prošla důkladnou rekonstrukcí – rekupekace, výměna oken, zateplení budovy.

Historie

Mateřská škola Slunečnice v Markovické ul. v Hradci Králové byla založena v roce 1989. V roce 1995 se stala právním subjektem jako příspěvková organizace. Od 1. ledna 2008 se mateřská škola sloučila se Speciální základní školou a Praktickou školou Hradec Králové v Hradecké ulici 1231, 500 03 Hradec Králové.

3 Podmínky vzdělávání

3.1 Věcné podmínky

Mateřská škola má dostatečně velké prostory a takové prostorové upořádání, které vyhovuje nejrozličnějším skupinovým i individuálním činnostem dětí, podporuje hru dětí, ale zároveň zajišťuje bezpečí a klid pro odpočinek v průběhu celého dne.

Charakter a specifika prostor:

- Všechny vnitřní i venkovní prostory mateřské školy splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů.
- Dětský nábytek, tělocvičné nářadí, zdravotně hygienické zařízení (umývárny, toalety) i vybavení pro odpočinek dětí (lůžka) jsou přizpůsobeny antropometrickým požadavkům, odpovídají počtu dětí, jsou zdravotně nezávadné, bezpečné a jsou estetického vzhledu.
- Třídy jsou uzpůsobené pro malý kolektiv, kde je možné uplatňovat principy strukturovaného učení a prvky ABA terapie.
- Vybavení hračkami, pomůckami, náčiním, materiály a doplňky odpovídá počtu dětí i jejich věku; je průběžně obnovováno a doplňováno a pedagogy plně využíváno.
- Děti mohou využít hrací koutky, hračky a stavebnice, případně další doplňky, jejichž podstatná část je umístěná v zorném poli dítěte, jsou stanovena pravidla pro jejich využívání. Dále mazlík, bazén s kuličkami pro odpočinek a relaxaci.
- Děti se samy podílejí svými výtvary na výzdobě tříd i společných prostor, spolupodílejí se na výstavách pro rodiče.

Pomůcky v mateřské škole:

- *Kompenzační, speciální didaktické a reedukační pomůcky pro celkový rozvoj dětí* (např. pomůcky Montessori, didaktické pomůcky z Klokana kufru a kapes, světelný stůl, pyramida zážitků, pískovny, zvukové pomůcky, mozaiky, skládačky, hry a stavebnice).
- *Pomůcky pro strukturované učení a nácvik alternativní a augmentativní komunikace* (komunikační tabule, fotografie, piktogramy, obrázky, VOKS – výměnný obrázkový komunikační systém).
- *Počítače* s přístupem na internet a kopírkou v kanceláři a knihovně.

Počítače na některých třídách, I-Pady, interaktivní tabule, a to vše se speciálními programy pro podporu edukace a rozvoje komunikace všech dětí, obzvlášť dětí s autismem, mentální retardací a dětí z cizojazyčného prostředí. Z mimořádných finančních prostředků MŠMT na vybavení technického zařízení byly pořízeny notebooky a příslušenství z důvodů zavedení nařízené distanční výuky (třídy s předškoláky).

- *Logopedický koutek* využívá didaktické a logopedické pomůcky, zvukové hračky, CD přehrávače, ale i dětské divadélko, které bylo zakoupeno ze sponzorského daru.
- V každé třídě je *digitální piano* či *keyboard*, *kytara*, *Orffův dětský instrumentář*.
- „*Hliněná dílna*“ s vypalovací pecí pro práci s keramickou hlinou, která je velmi vhodnou doplňkovou terapií pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami.
- *Speciální pomůcky pro nácvik pohybových dovedností*. U všech dětí se snažíme vytvářet kladný vztah ke sportu, k pohybu. Projekty školy, které vztah ke sportu podporují a na které navazujeme:
 - Projekt EOP ve školním roce 2012/13 - „Kolo, kolo, koloběžka“ – vybavení dopravního hřiště školy (koloběžky, tříkolky, odrážedla, helmy, dopravní značky).
 - Projekt odboru školství a volnočasových aktivit dětí a mládeže Magistrátu města Hradec Králové v roce 2014 – „Sněžné radovánky“ – vybavení pro zimní aktivity dětí a hry se sněhem na kopci školy.
 - Projekt EOP ve školním roce 2016/17 a darů sponzorů – „Cvičení pro zdraví a radost“ - pomůcky na cvičení a tělocvičné náradí do každé třídy.
 - Projekt EOP ve školním roce 2017/18 a darů sponzorů – „Gravé cvičení“ – sportovní vybavení na třídy.

Od školního roku 2015/16 je vytvořena v mateřské škole:

- *Relaxační místnost „Hajánkov“* – vychází z konceptu Snoezelen, který umožňuje diferencované vnímání, uvědomování si vlastního těla, rozvíjí mezilidský kontakt a komunikaci. Tato místnost slouží dětem k relaxaci, k rozvoji poznávacích procesů, k senzomotorické a bazální stimulaci, k psychickému i fyzickému zklidnění, rozvoji emocionality, snížení projevů agrese a autoagrese. Využíváme zde prvků muzikoterapie.

- *Pracovní místnost „Pata a Mata“* pro rozvoj polytechnických činností a nácvik pracovních návyků či postupů při pěstitelství a zahradničení s koutky pro řemesla, bádání a pokusy, práci s materiály – ve školním roce 2021/22 bude místnost provizorně využívat třída Žabičky.

Zahrada MŠ:

Na budovu mateřské školy bezprostředně navazuje zahrada či hřiště. Tyto prostory jsou vybavené tak, aby umožňovaly dětem rozmanité pohybové a další aktivity. Je pro děti motivujícím prostředím k rozvoji všech smyslů, pohybu, vzájemné komunikace a relaxaci ve všech ročních obdobích. Využíváme:

- *Dopravní hřiště* - na zámkové dlažbě MŠ děti zdokonalují jízdu na kolech, čtyřkolkách, koloběžkách a odrážedlech, posilují tak fyzický rozvoj prostřednictvím přirozeného pohybu.
- *Herní prvky* - na zahradě MŠ, které byly pořízeny ze sponzorských darů - herní sestavy, můstek, houpačka, vláček, hasičské a osobní auto, skluzavky a průlezky, pískoviště.
- K nácviku chůze v nerovném terénu a v zimě k sáňkování na pekáčích je využíván tzv. „*Velký kopec*“. Pro rozvoj zahradničení je vybudován tzv. „*Hnědý kopec*“, kde děti s pedagogy pečují o okrasné a užitkové rostliny.
- Ve školním roce 2014/15 byla zahrada MŠ vybavena, v rámci projektu „K přírodě aktivně“ realizovaného z dotace Královéhradeckého kraje, novým altánem, stromy a dalšími prvky pro rozvoj environmentálních aktivit (EVVO).

Cílem je dobré a bezpečné fungování mateřské školy a uvádění ŠVP do praxe.

- Naší snahou je průběžná obnova nábytku, lůžkovin, didaktických a kompenzačních pomůcek, pomůcek pro rozvoj AAK, sociálního chování a smyslového vnímání. Dále je to vytváření nových herních a relaxačních koutků a míst pro individuální práci s dětmi. Svoje úsilí zaměřujeme také na získávání finančních prostředků na obnovu herních prvků na zahradě školy.
- Poskytnuté finanční prostředky byly ve výši, které sice umožnily bezproblémové zajištění celého školního roku, ale dlouhodobě neumožňují pravidelnou obměnu, modernizaci učebních pomůcek a potřeb na úrovni,

kteřou by školu „posunovala“ dopředu, držela ji v kontaktu s vývojem školství a společnosti (viz Výroční zpráva o hospodaření 2020).

- Mnoho potřeb je proto nutné pořídit ze sponzorských darů a grantů či úzkou spoluprací se Zapsaným spolkem „ZS speciální školka Slunečnice“
- Pro zajištění podmínek pro vzdělávání dětí ve věku od 2 do 3 let je třeba:
 - Vždy aktuálně posoudit a zvolit vhodnost některých stávajících hraček, didaktických pomůcek a vybavení pro tyto děti, podle toho eliminovat či odstupňovat přístupnost některého vybavení (uzavíratelné skříňky, vyšší police).
 - V případě přijmutí odpovídajícího počtu dětí dvouletých, je upřednostňováno zřízení **samostatné třídy pro tyto děti**.

Dlouhodobá (pětiletá) koncepce školy:

- V roce 2016 došlo k opravě zatékající střechy a rekonstrukci stávajících toalet v MŠ, vymalování budovy.
- V roce 2021 prošla mateřská škola důkladnou rekonstrukcí – zateplení budovy, rekupekace, výměna oken, vymalování MŠ.
- Je nutno dořešit i rekonstrukci bývalého bytu školnice pro potřeby MŠ (jedna třída) a SPC Rukavička (učebny pro logopedii a individuální intervenci), který je v havarijním stavu a hyzdí vstup do MŠ.
- Dále řešit výměnu dřevěných herních prvků na zahradě školy dle finančních možností školy.

3.2 Životospráva

- Je zajištěn pravidelný denní rytmus a řád, který je však současně natolik flexibilní, aby umožňoval organizaci činností v průběhu dne přizpůsobit potřebám dětí, věku či diagnóze a aktuální situaci (aby např. rodiče mohli své děti přivádět podle svých možností, aby bylo možné reagovat na neplánované události v životě mateřské školy - viz Školní řád).
- Děti mají dostatek volného pohybu, pohybových aktivit či relaxace v průběhu dne s ohledem na jejich věk, aktuální zdravotní stav a respektování jejich individuálních potřeb.
- Děti denně chodí ven na vycházky a na zahradu MŠ, v teplejším ročním období i na odpolední činnosti. Pobyt venku je přizpůsobován kvalitě ovzduší,

teplotám vzduchu, povětrnostním podmínkám. Jsou zařazovány výlety do přírody i poznávací vycházky po městě.

- Vedeme rodiče k vhodnému vybavení dětí oblečením do třídy i na ven.
- V denním programu je respektována individuální potřeba aktivity, spánku a odpočinku jednotlivých dětí. Naše mateřská škola podporuje u dětí dostatek spánku, který začíná vždy ve stejnou dobu. Dětem s nižší potřebou spánku je nabízen jiný klidný program (poslech pohádek, relaxační hudby, klidové aktivity na lehátku či u stolečku), případně návštěva „Hajánkova“.
- Plnohodnotná a vyvážená strava dle příslušných předpisů je dovážena ze školní jídelny při ZŠ Sever.
- Strava je vydávána na třídách, jsou sledovány kritické body.
- Jídelníček je pravidelně vyvěšován na centrální nástěnce a ve třídách.
- Děti nejsou nuceny do jídla, ale měly by jídlo alespoň ochutnat.
- Děti s PAS mívají jiné stravovací návyky. Umožňujeme jim dávat na talíř přílohy tak, aby se jídlo nesmíchalo. Cíleně děti učíme ochutnávat a rozlišovat pestrost stravy a zvykat si na nové potraviny.
- Děti mají možnost si i přidávat, mezi jednotlivými jídly jsou vhodné intervaly.
- Po celý den je důsledně dodržován pitný režim, děti mají ve třídě i na zahradě stále k dispozici dostatek tekutin.
- Učitelé se sami chovají podle zásad zdravého životního stylu a poskytují tak dětem přirozený vzor.
- Pokud by MŠ přijala děti ve věku 2-3 let, bude provedena úprava režimu (v souvislosti s individuální potřebou aktivity, spánku a odpočinku jednotlivých dětí).

Cílem je dosáhnout u dětí zdravých životních návyků v návaznosti na spolupráci s rodiči dětí. Vedeme děti ke spolupodílení se na výrobě některých pokrmů. Snažíme se spolupracovat se školní jídelnou při ZŠ Sever na úrovni kvalitní stravy, která odpovídá dětem předškolního věku.

3.3 Psychosociální podmínky

Jsou daná jasná pravidla a řád, která umožňují vzájemnou informovanost, komunikaci a spolupráci.

- Učitelé a asistenti pedagoga:

- Zatěžují děti přiměřeně a v rámci jejich možností zdravotních i specifických, dbají na častou relaxaci, navozují situace klidu a pohody.
- Respektují potřeby dětí (obecně lidské, vývojové a individuální).
- Způsob, jakým jsou děti vedeny, je podporující, sympatizující, projevuje se přímou, vstřícnou, empatickou a naslouchající komunikací učitele s dětmi.
- Vyhýbají se negativním slovním komentářům, podporují děti v samostatných pokusech, dostatečně je oceňují a vyhodnocují konkrétní projevy a výkony dítěte. Přiměřeně na ně reagují pozitivním oceněním, vyvarují se paušálních pochval stejně jako odsudků.
- Ve třídách je zajištěna přítomnost asistenta (podle míry a stupně postižení).

- Děti:

- Nově příchozí děti mají možnost postupně se adaptovat na nové prostředí i situaci. Děti mají rovnocenné postavení, žádné z nich není zvýhodňováno ani znevýhodňováno.
- V adaptačním režimu dvouletých dětí je důležitá provázanost režimu MŠ s režimem v rodině. Je umožněno používání specifických osobních pomůcek pro zajištění pocitu bezpečí a jistoty.
- Ve věku od dvou let dítě potřebuje dostatek času na realizaci činností, stravování, prostor k odpočinku během dne, více individuální péče, srozumitelná a jednoduchá pravidla a řád, určující mantinely jeho chování.
- Volnost a osobní svoboda dětí je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení vyplývajících z nutnosti dodržovat v mateřské škole potřebný řád a učit děti pravidlům soužití (jsou vytvořena pravidla třídy).
- Dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů. Třída je pro děti kamarádkým společenstvím, v němž jsou zpravidla rády.
- Dětem je poskytován přiměřený čas pro spontánní hru. Vzdělávací nabídka odpovídá mentalitě předškolního dítěte, ale i speciálním potřebám a možnostem dětí. Počítá s aktivní spoluúčastí a rozhodováním dítěte.

- Jsou vytvářeny optimální podmínky k rozvoji osobnosti každého dítěte, k učení, komunikaci s ostatními, k osvojení specifických dovedností, zvládnutí sebeobsluhy a základních hygienických návyků v rozsahu individuálních možností dítěte vzhledem k typu jeho obtíží, druhu postižení, k jeho projevům, k aktuálnímu zdravotnímu stavu dítěte a k jeho potřebám i možnostem.
- Dětem, které pocházejí z jiného jazykového a kulturního prostředí, se dostává podpora při osvojování si českého jazyka.
- Vzdělávání dítěte probíhá ve vhodném komunikačním systému.
- Je umožněno všem dětem, aby se vyvíjely svým tempem a nestresovaly se.
- Je zajištěna průběžná logopedická prevence.
- Jsou využívány vhodné kompenzační (technické a didaktické) pomůcky.
- Děti se z organizačních důvodů postupně dělí do svých tříd a odpoledne se spojují dle daných aktuálních rozvrhů.
- Při odpoledním odpočinku jsou děti ve svých třídách.
- Rodinná spolupráce:
 - Děti, zaměstnanci i rodiče se cítí spokojeně, bezpečně, jistě.
 - Rodiče mohou přivádět děti podle potřeby během celého dne za podmínky, že to nahlásí předem učitelce na třídě a že má dítě zapláceno stravné.
 - Jsou aktivně budovány vztahy a spolupráce s rodinou.
 - Jsou vytvořena pravidla řešení problémů (viz Školní řád).

Cílem je jednak sjednocení pojetí a zaměření práce všech zaměstnanců školy, ale i rodičů, ve společném duchu. Jejich vzájemná zdvořilost, důvěra, tolerance, ohleduplnost, vzájemná pomoc a podpora. Dále pak je nezbytné neustále se zamýšlet nad vhodnými způsoby pedagogického vedení, nad formami práce, analyzovat vzdělávací nabídku a využívat zpětné vazby při dalším plánování.

3.4 Organizace

- Individuální speciálně pedagogická péče se odvíjí od typu postižení a od stupně přiznaných podpůrných opatření.

- Z hlediska organizačního zajištění chodu je třeba umožnit dětem zejména individuálně přizpůsobený adaptační režim, dostatek času na veškeré aktivity, včetně hry, převlékání a stravování, zohlednit v souladu s právními předpisy počet dětí ve třídě mateřské školy.
- Počet dětí ve třídě je snížen. Nejsou překračovány stanovené počty dětí ve třídě, spojování tříd je maximálně omezeno.
- Veškeré činnosti jsou organizovány tak, aby děti byly podněcovány k vlastní aktivitě a experimentování, aby se zapojovaly do organizace činností, pracovaly svým tempem.
- U dětí se posiluje fyzický rozvoj a vývoj prostřednictvím přirozeného pohybu a nácviku pohybových dovedností, pravidelně jsou zařazovány zdravotně preventivní aktivity.
- S dětmi se pracuje v menších skupinkách či individuálně.
- Je dostatečně dbáno na osobní soukromí dětí. Pokud to děti potřebují, mají možnost uchýlit se do klidného koutku a neúčastnit se společných činností, stejně tak i možnost soukromí při osobní hygieně.

Cílem je, aby byly služby pedagogů organizovány takovým způsobem, aby byla vždy a při všech činnostech zajištěna dětem optimální pedagogická péče a bezpečnost. Denní řád se individuálně upravuje podle možností a potřeb dětí, počasí či provozních podmínek MŠ.

3.4.1 Provoz školy

- MŠ je denním zařízením s provozní dobou **od 6.30 do 16.30 hodin**.

3.4.2 Režim dne

- Od 8.00 do 12.00 – rozsah 4 nepřetržitých hodin, v jehož průběhu dítě plní **povinnost předškolního vzdělávání**.
- Denní řád se individuálně upravuje podle možností a potřeb dětí, počasí či provozních podmínek MŠ.

Třída: **Kuřátka, Sluníčka, Žabičky**

6.30 – 8.15 **ranní hry**

spontánní i motivované herní činnosti, případně složitější řízená činnost (kreslení, malování, vyrábění, modelování, stříhání atd.),

individuální péče, strukturované úkoly

8.15 – 8.40 **ranní kruh**

orientace v čase (název dne, měsíce, ročního období), počasí

orientace v číselné řadě, opakování básničky, písničky

vyprávění zážitků

cvičení na třídě

pohybové a relaxační chvílky, zdravotní cviky, pohybové hry

8.40 – 8.55 hygiena, **svačina**

8.55 – 9.20 **nabídka výchovně vzdělávací činnosti**

individuálně – podle věku a schopnosti dětí

činnosti rozumové, matematické, jazykové, tělesné, výtvarné, hudební, pracovní, logopedická prevence

9.20 – 11.20 hygiena, převlékání, **pobyt venku** (reflexní vesty, seřazení, seznámení s cílem vycházky)

hry na zahradě, pohybové aktivity (jízda na šlapadlech a kolech, prolézačky, pískoviště)

11.20 – 11.45 hygiena, příprava na oběd, **oběd**

11.45 – 13.45 příprava na odpočinek, **odpočinek** na lehátku – poslech pohádek, relaxační hudby, případně individuální klidové aktivity u stolečku

13.45 – 14.00 hygiena, **svačina**

14.00 – 15.30 **odpolední činnosti** dle zájmu dětí, dokončování výrobků, společenské hry, relaxace, pobyt venku podle počasí

15.30 – 16.30 **odpolední činnosti** ve třídě Berušky, individuální práce s dětmi

Třída: **Berušky, Čmeláčci**

6.30 – 8.15 **ranní hry**

spontánní i motivované herní činnosti, případně složitější řízená činnost (kreslení, malování, vyrábění, modelování, stříhání atd.), individuální péče, strukturované úkoly

8.15 – 8.45 **ranní kruh**

orientace v čase (název dne, měsíce, ročního období), počasí
orientace v číselné řadě, opakování básničky, písničky
vyprávění zážitků

cvičení na třídě

pohybové a relaxační chvilky, zdravotní cviky, pohybové hry

8.45 – 9.10 hygiena, **svačina**

9.10 – 9.35 **nabídka výchovně vzdělávací činnosti**

individuálně – podle věku a schopnosti dětí

činnosti rozumové, matematické, jazykové, tělesné, výtvarné,
hudební, pracovní, logopedická prevence

9.35 – 11.40 hygiena, převlékání, **pobyt venku** (reflexní vesty, seřazení,
seznámení s cílem vycházky)

hry na zahradě, pohybové aktivity (jízda na šlapadlech a kolech,
prolézačky, pískoviště)

11.40 – 12.00 hygiena, příprava na oběd, **oběd**

12.00 – 14.00 příprava na odpočinek, **odpočinek** na lehátku – poslech pohádek,
relaxační hudby, případně individuální klidové aktivity u stolečku

14.00 – 14.15 hygiena, **svačina**

14.15 – 15.30 **odpolední činnosti** dle zájmu dětí, dokončování výrobků,
společenské hry, relaxace, pobyt venku podle počasí

15.30 – 16.30 **odpolední činnosti** ve třídě Berušky, individuální práce s dětmi

3.4.3 Týdenní režim

- Individuální logopedická péče

Je uskutečňována jednou týdně pod vedením logopedky z SPC Rukavička, či denně s učitelkou na třídách při individuální péči u ranních her, práci s prožitkovým deníkem, s tabletem. Logopedická intervence prolíná celým dnem jako kolektivní logopedická cvičení, během komunikačního kruhu, různých pohybových her, i během stravování. Je upevňována správná řeč v rámci skupiny podle daných společenských norem a podporována funkční komunikace.

- Rozvoj alternativních a augmentativních způsobů komunikace (AAK)
Zaměřujeme se na rozvoj funkční komunikace u dětí s MR (mentální retardací), s PAS a autismem, využíváme VOKS (výměnný obrázkový komunikační systém), na jeho nácvik a pro podporu mluvené řeči (zajišťují paní učitelky proškolené na VOKS). Jsou využívány prožitkové deníky a komunikační knihy, děti se učí požádat o věc gestem, slovně, pomocí obrázku či větného proužku. Probíhá úzká spolupráce s rodinami dětí – zácvk, seznámení s metodikou, individuální schůzky s rodiči a učitelkami ze tříd.
Využíváme prvků ABA terapie k nácviku sociálně přijatelného chování.
- V týdenním režimu je intenzivně zajišťována intervence v pedagogické diagnostice, stimulace dítěte v oblasti čtenářské a matematické pregramotnosti, polytechnické výchovy s využíváním pomůcek Klokánův kufr a Klokánovy kapsy.
- Mateřská škola byla v letech 2017 - 2020 zapojena do projektu Klokánovy školky a stala se Centrem kolegiální podpory pro Královéhradecký kraj (realizátor projektu: Lužánky – středisko volného času v Brně). Cílem projektu bylo posilovat kompetence učitelů v pedagogické diagnostice. Účastí v projektu MŠ získala ucelený systém diagnostiky dítěte předškolního věku.
- Hliněná dílna – využívány prvky ergoterapie v keramické dílně nebo na třídách dle předem dané domluvy, hotové výrobky vypalujeme v peci.
- Environmentální výchova (EVVO) – v průběhu školního roku zařazujeme aktivity podporující udržitelný způsob života.
- Snoezelen – třídy se prostřídají dle plánu v SZŠ. Snažíme se vést děti k relaxaci, k bazální stimulaci, vědomému využívání všech smyslů.
- Solná jeskyně – pobyt v jeskyni přispívá k utužení zdraví, relaxaci a psychické pohodě.
- Relaxační místnost „Hajánkov“ - individuálně či v menších skupinách dětí - dle potřeby a dle stanoveného rozvrhu místnosti. Vedeme děti k podpoře vnímání všemi smysly, k bazální stimulaci, ke zklidnění dětí při afektech, k relaxaci.
- Pracovní místnost „Pata a Mata“ - bude prozatím využívána jako třída Žabičky. Pro podporu polytechnických činností, rozvoj pracovních návyků a postupů při pěstitelství, zahradničení, práci s materiály, bádání, budou využívány třídy a zahrada.

- Zahrada MŠ – jako terapeutický prostor a prostor k bližšímu vnímání a pozorování přírody. Využití altánu pro podporu EVVO činností – průběžně či dle stanoveného rozvrhu.

3.5 Řízení mateřské školy

- Statutárním orgánem je ředitel školy PaedDr. Pavel Svoboda.
- Mateřskou školu řídí zástupkyně ředitele školy pro MŠ Slunečnice Libuše Veselá, v době její nepřítomnosti ji zastupuje Mgr. Renáta Bašová.
- Při vedení zaměstnanců zástupkyně vytváří atmosféru vzájemné důvěry a tolerance, zapojuje spolupracovníky do řízení mateřské školy, ponechává jim dostatek pravomocí a respektuje jejich názor (viz osobní kompetence za uložené úkoly).
- Základním principem a prostředkem řízení je kooperace všech pracovníků a rozdělení kompetencí. Každý pracovník má svoje jasně definované kompetence, konkrétní povinnosti (aktualizují se vždy na začátku školního roku). Tyto úkoly jsou definovány v pracovních náplních jednotlivých pracovníků. V případě problémů, které pracovník není schopen vyřešit sám, řeší s nejbližším nadřízeným.

Ředitel školy:

- Rozhoduje ve všech záležitostech týkajících se poskytování vzdělávání a školských služeb, odpovídá za to, že školské zařízení poskytuje vzdělávání v souladu se zákony a schválenými vzdělávacími programy.
- Zodpovídá za celkovou koncepci školy, její realizaci.
- Řídí, koordinuje a kontroluje výchovně vzdělávací proces ve všech vzdělávacích programech, hospodaření s majetkem, činnost Speciálně pedagogického centra pro mentálně postižené, styk s veřejností a medií, jednání s nadřízenými orgány, MŠMT a VÚP Praha, vytvoření dobrých pracovních podmínek pro zaměstnance, vytvoření a udržení image školy, řešení zásadních jednání s rodiči.
- Rozhoduje o zásadních otázkách mzdové politiky.
- Spolupracuje s odbornou organizací na škole, sestavuje plán čerpání FKSP.

Zástupce ředitele školy pro mateřskou školu:

- Přípravuje a realizuje kompletní koncepci a kontrolu v mateřské škole.

- Řeší závažné problémy s rodiči.
- Zpracovává „Školní vzdělávací program“ ve spolupráci s ostatními pedagogy .
- Spolupracuje s institucemi, organizacemi a speciálními zařízeními (Raná péče, Dětský denní rehabilitační stacionář, SPC Rukavička, ZS speciální školka Slunečnice, SŠ a VŠ – praxe studentů).
- Kontaktuje sponzory, koordinuje vytváření grantů pro školu.
- Aktivizuje rodiče a laickou veřejnost ke spolupráci (akce školy, média).

Učitelé:

- Odpovídají za koncepci a úroveň své třídy, naplňování integrovaných bloků a týdenních plánů, styk s rodiči (zásadní význam), řešení výchovných a vzdělávacích problémů dětí, důsledně sledují zdravotní a psychický stav dětí a jejich chování.
- Koordinují činnost všech vyučujících ve třídě, včetně asistentů pedagoga. Každý vyučující, na základě důkladného seznámení se s osobními materiály dětí, zodpovídá za individuální přístup ke každému dítěti, respektování jeho zvláštností a vytvoření IVP či Plánu pedagogické podpory (PLPP).
- Třídní učitel zodpovídá za komplexnost zdravotní dokumentace dětí.

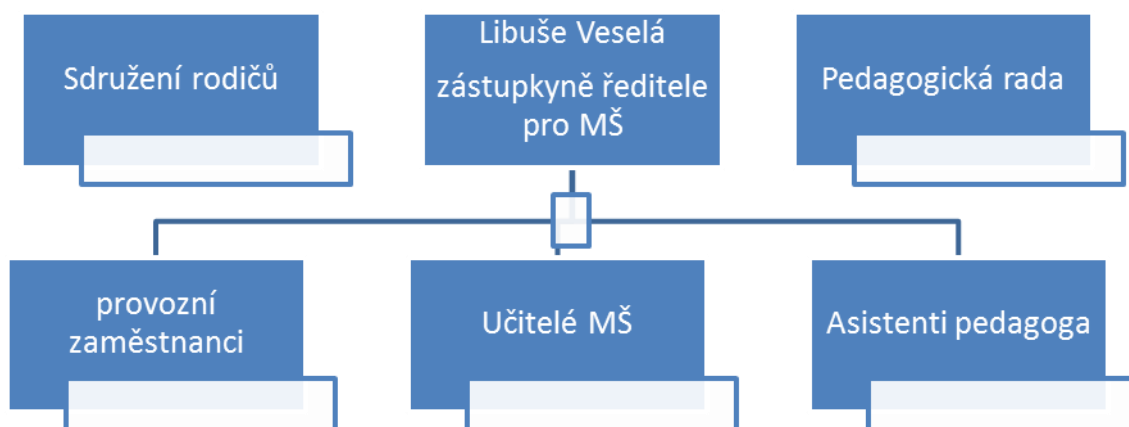
Asistent pedagoga:

- Poskytuje podporu jinému pedagogickému pracovníkovi při vzdělávání dítěte se SVP v rozsahu podpůrného opatření.
- Pomáhá při organizaci a realizaci vzdělávání, podporuje samostatnost a aktivní zapojení dítěte do všech činností uskutečňovaných v mateřské škole.
- Nezbytná je dopomoc dítěti v sebeobsluze, orientaci a pohybu při pobytu venku, na akcích školy, při komunikaci.
- Pracuje podle potřeby s dítětem dle pokynů jiného pedagogického pracovníka a ve spolupráci s ním.
- Asistent pedagoga může poskytovat podporu při vzdělávání dítěti nebo více dětem současně s ohledem na povahu SVP těchto dětí (viz. Vyhláška č.27/2016 Sb., vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných).

Veškerá pedagogická dokumentace je přístupná učitelům a asistentům pedagoga.

Zdravotní dokumentace je přístupná pouze učitelům a zákonným zástupcům dítěte.

Schéma organizačního řádu:

3.6 Personální a pedagogické zajištění

- Dovoz a výdej stravování dětí – kuchařka ve výdejně
- Čistota v MŠ – školnice a uklízečka
- Pracovní doba zaměstnanců viz aktuální pracovní doba na dané období
- Pravomoci, povinnosti a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny pracovní náplní a jejich kompetencemi, které jsou podle potřeb doplňovány či obměňovány nejméně 1x za rok.
- Nároky na odměny a příplatky jsou stanoveny v „Programu školy“ (k dispozici v kanceláři školy).
- Zástupkyně ředitele školy podporuje a motivuje spoluúčast všech členů týmu na rozhodování o zásadních otázkách školního programu.
- Pedagogický sbor pracuje jako tým, zve ke spolupráci rodiče (schůzky rodičů, školení, tvořivé dílny, akce školy).
- V každé třídě pečuje o děti asistent pedagoga.
- Plánování pedagogické práce a chodu mateřské školy je funkční, opírá se o předchozí analýzu a využívá zpětnou vazbu.

- Zástupkyně vypracovává školní vzdělávací program ve spolupráci s ostatními členy týmu, případně s rodiči (jsou využívány podněty ze schůzek rodičů, Rady ZS).
- Kontrolní a evaluační činnosti zahrnují všechny stránky chodu mateřské školy, jsou smysluplné a užitečné. Z výsledků jsou vyvozovány závěry pro další práci.
- V mateřské škole pracují učitelky dle naplnění MŠ, mají vystudovanou speciální pedagogiku v programu celoživotního vzdělávání, v bakalářském či magisterském programu. Všechny učitelky jsou plně kvalifikovány, či si požadované vzdělání v co nejkratší době dodělají.
- Učitelky i asistenti si průběžně doplňují další potřebnou profesní kvalifikaci (podmínky viz Program MŠ, SZŠ a PŠ se SPC), absolvují školení v problematice PAS a autismu (VOKS, ABA metodika), odborné kurzy, přednášky.
- Účastní se dalšího vzdělávání učitelů MŠ, vzdělávání zaměřeného na specifika vývoje dvouletých dětí, vzdělávání dětí z cizojazyčného prostředí – koordinuje zástupkyně ředitele.
- Využívají samostudium odborné literatury a sledují novinky zvláště z oboru speciální pedagogiky.
- Služby učitelů jsou organizovány takovým způsobem, aby byla vždy a při všech činnostech zajištěna optimální pedagogická péče o děti.
- Podle možností a podmínek školy je zajištěno překrývání přímé pedagogické činnosti učitelů ve třídě, optimálně alespoň v rozsahu 2,5h.
- Zaměstnanci jednájí, chovají se a pracují profesionálním způsobem (v souladu se společenskými pravidly a pedagogickými či metodickými zásadami výchovy a vzdělávání předškolních dětí).
- Péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami jsou zajišťovány ve spolupráci s příslušnými odborníky (speciálními pedagogy, školními či poradenskými psychology, lékaři, rehabilitačními pracovníky aj.).

Cílem je, aby pedagogický sbor školy a celý pracovní tým fungoval na základě jasně vymezených a společně vytvořených pravidel. Zástupkyně školy vyhodnocuje práci

všech zaměstnanců, pozitivně je motivuje a podporuje jejich vzájemnou spolupráci a aktivitu.

3.7 Spoluúčast rodičů

- Běžnou záležitostí je umožnění kontaktu veřejnosti se školou, zvláště pak rodičům.
- Ve vztazích mezi zaměstnanci školy a rodiči panuje oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat.
- Učitelé sledují konkrétní potřeby jednotlivých dětí, resp. rodin, snaží se jim porozumět a vyhovět.
- Vzhledem k nízkému věku dětí od 2 do 3 let či dětí z cizojazyčného prostředí je spolupráce s jejich zákonnými zástupci naprosto zásadní. Snahou je vytváření celkově vstřícného a důvěryhodného vztahu mezi zaměstnanci školy, rodiči.
- Rodiče mají možnost navštívit třídu při běžném režimu dne (po domluvě s učitelkami na třídě a za dodržení protiepidemiologických nařízení), konzultovat se zástupkyní ředitele školy a třídními učitelkami, zúčastnit se schůzek rodičů. Každoročně jsou pořádány dny otevřených dveří, kromě nich jsou rodiče zváni na různé jednorázové akce školní a třídní (vánoční besídky, výlety).
- Souhrnné a aktuální informace jsou předávány prostřednictvím webových školních stránek www.ms-slunecnice.estranky.cz a nástěnek.
- Učitelé pravidelně informují rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení. Domlouvají se s rodiči o společném postupu při jeho výchově, vzdělávání.
- Rodiče se spolupodílejí na řešení vzniklých problémů a řešení nežádoucího chování dítěte, se snahou předcházet mu.
- Případné stížnosti rodičů jsou řešeny okamžitě, o jednání je vykonán zápis. Cílem je shoda o nejlepší zájem dítěte.

Cílem je posilování funkce rodiny (chránit soukromí a zachovávat diskrétnost, informovat, domlouvat se). Nezasahovat do života a soukromí rodiny, varovat se přílišné horlivosti a poskytování nevyžádaných rad. Umožnit zákonným zástupcům

možnost podílet se svými návrhy a podněty na dění v MŠ. Spolupráce funguje na základě partnerství.

3.7.1 Aktivity školy, nabídka pro děti a rodiče

Mateřská škola každoročně realizuje nebo se účastní těchto akcí (podrobněji viz Plán akcí na školní rok):

- Den otevřených dveří
- Divadelní představení během roku – divadlo Drak, Adalbertinum + divadlo v MŠ
- Návštěvy knihovny na Slezském Předměstí se vzdělávacími programy
- Environmentální programy v MŠ
- Besídky a pracovní dílny pro rodiče a děti
- Karneval v MŠ
- České tradice a zvyky:
 - „Dýňování“
 - Vánoce a Tři králové
 - „Vynášení zimy“
 - Masopust
 - Velikonoce
- Návštěvy Snoezelenu v SZŠ
- Návštěvy solné jeskyně
- Připojujeme se k Světovému dni porozumění autismu – tzv. „Modrý den“
- Exkurze a delší vycházky za zajímavostmi života v HK
- Školní výlety
- Den s městskou policií
- Pasování předškoláků a následné loučení s dětmi odcházejícími z MŠ a rodiči na zahradě MŠ
- Přednášky a besedy pro rodiče – komunikace, VOKS, strukturované učení.

3.7.2 Spolupráce s dalšími partnery

Spádová oblast školy je rozsáhlá, proto je její význam v dané oblasti značný. Je nezbytná spolupráce s mnoha institucemi, které mají vztah k dětem se speciálními potřebami, jejich zdraví a vzdělávání.

Nejvíce mateřská škola spolupracuje :

- Se Speciální základní školou a Praktickou školou v Hradci Králové (vzájemné návštěvy dětí i učitelů, programy, společné akce).
- Se Speciálně pedagogickým centrem (SPC) „Rukavička“ při SZŠ - probíhá individuální práce s dětmi s mentální retardací (MR), PAS a logopedie se speciálním pedagogem z SPC v MŠ Slunečnice, spolupráce při vypracování IVP (individuálních vzdělávacích plánů). Bezplatná konzultace pro všechny rodiče dětí z MŠ Slunečnice k řešení nežádoucích a náročných situací, kterou vykonává kognitivní a behaviorální terapeut pro děti s PAS a MR.
- Se Zapsaným spolkem „ZS speciální školka Slunečnice“ naší mateřské školy.
- S dalšími speciálně-pedagogickými institucemi: s SPC pro děti s vadami zraku, Dětským denním rehabilitačním stacionářem, s Ranou péčí Sluníčko a Lira, společností HEWER, z.s. - zajišťování osobní asistence, společností Nautis (APLA) – asociace pomáhající lidem s autismem, CSABA (Česká odborná společnost aplikované behaviorální analýzy), s pedagogicko - psychologickou poradnou (PPP), pediatry a odbornými lékaři, kteří mají děti v péči.
- S městskou policií – dopravní výchova, prevence patologických jevů, hasičským sborem, Ekologickým centrem SEVER – programy o přírodě a její ochraně.
- S dalšími základními školami i školami speciálními.
- Se středními školami: OA, SOŠ a JŠ s právem státní jazykové zkoušky Hradec Králové a OA, SPgŠ, VOŠ cestovního ruchu a JŠ s právem státní jazykové zkoušky, s.r.o. Probíhají souvislé a průběžné praxe, studenti pomáhají při organizaci akcí v MŠ.
- S vysokými školami: především Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, probíhají souvislé a průběžné praxe.

Z důvodu prezentace školy, ale především přiblížení problematiky tohoto typu škol, umožňujeme výkon pedagogické praxe co největšímu počtu studentů pedagogiky. Možnost kvalitní praxe chápeme pro profesní rozvoj studentů za nezbytnou. Upřednostňujeme dlouhodobější praxe, časté střídání studentů dětem neprospívá.

Usilujeme více zaujmout a aktivizovat laickou veřejnost (DOD, novinové články, informace o akci „Modrý den“ – Světový den zvýšení povědomí o autismu, výstava na plotě MŠ), kontaktujeme průběžně sponzory.

3.8 Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)

- Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřských školách zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona se uskutečňuje na základě školních vzdělávacích programů (ŠVP) upravených podle speciálních vzdělávacích potřeb dětí, ve kterém jsou uvedeny předměty speciálně pedagogické péče.
- Speciálně pedagogická péče a pedagogická intervence v mateřské škole Slunečnice je začleňována do všech integrovaných bloků a doplňkových programů v ŠVP, cíleně je zaměřena na předměty speciálně pedagogické péče.

Předměty speciálně pedagogické péče:

- Nápravy v oblasti logopedických obtíží – skupinová a individuální logopedická prevence
- Rozvoj funkční komunikace (s využitím AAK systémů) – viz kap. 5.2.1
- Rozvoj grafomotorických dovedností – viz kap. 5.2.2
- Rozvoj jemné motoriky – viz kap. 5.2.2
- Rozvoj hrubé motoriky a prostorové orientace – viz kap. 5.1.1. a 5.2.2
- Rozvoj vizuálně-percepčních dovedností – viz kap. 5.2.2
- Rozvoj smyslového vnímání – viz kap. 5.2.2
- Rozvoj prostorové orientace – viz kap. 5.2.2
- Nácvik sociální komunikace – viz kap. 5.2.1
- Bazální stimulace – viz kap. 5.2.3
- Nácvik sebeobsluhy a praktických dovedností – viz kap. 5.1.1

Podpůrná opatření

- Děti s SVP mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření z výčtu uvedeného v § 16 školského zákona.
- Podpůrná opatření realizuje mateřská škola, jejich použití povede k naplnění vzdělávacích potřeb žáka. Je poskytnuto neprodleně od data stanovené podpory ŠPZ a po udělení předchozího informovaného souhlasu zákonného zástupce.

- Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů. Podpůrná opatření prvního stupně stanovuje mateřská škola. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením ŠPZ po projednání se školou a zákonným zástupcem dítěte.
- Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů stanoví Příloha č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.
- Mezi podpůrná opatření patří:
 - omezený (snížený) počet dětí ve třídě v souladu s právními předpisy,
 - zajištění předmětů speciálně pedagogické péče pro děti,
 - pedagogické intervence - je zajišťována pedagogickými pracovníky školy s rozšířenou kompetencí pro oblast speciální pedagogiky, speciálními pedagogy školy nebo školského poradenského zařízení.
- Pro úspěšné vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními jsou v mateřské škole zabezpečovány tyto podmínky:
 - Učitelé volí vhodné vzdělávací metody, didaktické pomůcky a prostředky, které jsou v souladu se stanovenými podpůrnými opatřeními.
 - Zaměřují se na individuální potřeby dítěte vzhledem k typu jeho obtíží, druhu postižení a k jeho projevům, k aktuálnímu zdravotnímu stavu dítěte a k jeho potřebám i možnostem.
 - Ve škole je uplatňován vysoce profesionální postoj učitelů i ostatních pracovníků, kteří se na péči o dítě a jeho vzdělávání podílejí.
 - Učitelé se snaží o navázání úzké spolupráce se zákonnými zástupci dítěte a o citlivou komunikaci s nimi.
 - Spolupracují s odborníky mimo oblast školství, zástupkyně ředitele školy domlouvá pravidla pro zapojení dalších subjektů do systému vzdělávání dětí se SVP (zájmové organizace, vzdělávací instituce, sponzoři atd.).
 - Je nabízena kvalitní spolupráce s SPC Rukavička a s koordinátorem pro děti s PAS v Královéhradeckém kraji.
- Personální podpora pedagoga:
 - přítomnost asistenta pedagoga podle stupně přiznaného podpůrného opatření,

- přítomnost dalšího pedagoga,
- pokud charakter speciálních vzdělávacích potřeb žáka vyžaduje přítomnost další osoby, zejména osobního asistenta či zdravotního pracovníka, umožní škola nebo školské zařízení jeho přítomnost na základě a v rozsahu stanoveném v doporučení.
- Další podpory:
 - kompenzační pomůcky (speciální učební pomůcky, software v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami dětí),
 - individuální vzdělávací plán (IVP) a plán pedagogické podpory (PLPP),
 - práce s jednotlivcem i skupinou,
 - cílený násvik sociálních vztahů,
 - úprava prostředí, úprava pracovního místa žáka,
 - další formy podpory z oblasti speciální pedagogiky a psychologie.

Zodpovědné osoby a jejich role v systému péče o děti se SVP:

- koordinátorem péče je školské poradenské zařízení, které pravidelně vyhodnocuje efektivitu zvolených podpůrných opatření pro žáka ve spolupráci s rodinou a školou, v závislosti na charakteru speciálních vzdělávacích potřeb žáka,
- zaměstnanec odpovědný za komunikaci se ŠPZ – zástupkyně ředitele školy,
- koordinátor pro děti s PAS a autismem – učitelka ve třídě Čmeláčky,
- logopedická prevence – učitelky na třídách,
- metodická podpora práce učitele – ŠPZ, SPC Rukavička,
- možnost obrátit se na revizní pracoviště,
- v případě potřeby spolupráce školy s orgánem sociálně právní ochrany dětí.

Individuální vzdělávací plán a plán pedagogické podpory:

Podmínky k vytvoření individuálního vzdělávací plánu:

- Vytvoření individuálního vzdělávacího plánu (IVP) svým charakterem odpovídá § 16 a 18 zákona č. 561/2004 Sb. (školský zákon), a Vyhlášce

č. 27/2016 Sb., vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

- IVP zpracovává škola na základě doporučení školského poradenského zařízení jako podpůrného opatření a ve spolupráci s ním, dále na základě informovaného souhlasu (žádosti) zákonného zástupce žáka.
- IVP je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka, přičemž vychází ze školního vzdělávacího programu a je součástí dokumentace dítěte ve školní matrice.
- IVP obsahuje údaje o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatření, identifikační údaje žáka, údaje o pedagogických pracovnících podílejících se na vzdělávání žáka a jméno pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým škola spolupracuje při zajišťování jeho speciálních vzdělávacích potřeb.
- Rodiče podepisují seznámení a souhlas s výukou dle IVP.
- V IVP jsou dále uvedeny zejména informace:
 - o úpravách obsahu vzdělávání žáka,
 - o časovém a obsahovém rozvržení vzdělávání,
 - o úpravách metod a forem výuky a hodnocení žáka,
 - o případné úpravě výstupů ze vzdělávání žáka.
- Vzor individuálního vzdělávacího plánu je uveden v příloze č. 2 k Vyhlášce č. 27/2016 Sb. v platném znění.
- IVP je vypracován nejpozději do 1 měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení a žádost zákonného zástupce žáka, může být doplňován a upravován v průběhu celého školního roku podle potřeb žáka, jeho zpracování je legitimní pouze na dobu uvedenou v doporučení.
- Školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou sleduje a nejméně 1x ročně vyhodnocuje naplňování IVP a poskytuje žákovi, zákonnému zástupci žáka a škole poradenskou podporu.
- Vzdělávání mimořádně nadaného žáka se může uskutečňovat podle IVP, který vychází ze školního vzdělávacího programu školy, závěrů psychologického a speciálně pedagogického vyšetření a vyjádření zákonného zástupce žáka.

Podmínky k vytvoření plánu pedagogické podpory:

- Plán pedagogické podpory (PLPP) je vytvořen učitelkami na třídách pro děti s odkladem školní docházky (pokud dítě nemá doporučeno vytvoření IVP), je součástí dokumentace dítěte.
- Je vypracován v září příslušného školního roku, může být doplňován a upravován v průběhu celého školního roku podle potřeb dítěte a nejméně 1x ročně vyhodnocován.
- Je vytvářen ve spolupráci se zákonnými zástupci dítěte.

Cílem je:

- Vytvářet pro děti se SVP klidné a podnětné prostředí k rozvoji osobnosti každého dítěte, učení, komunikaci s ostatními, osvojení specifických dovedností v rozsahu individuálních možností dítěte podle druhu a stupně postižení.
- Podporovat snahu zákonných zástupců lépe porozumět potřebám dětí. Škola umožňuje konzultace s učitelkami, vzájemnou spolupráci při tvorbě IVP, PLPP, školení pro rodiče (ke školní zralosti, novým metodám práce s dětmi se SVP apod.), podílení se na společných akcích, besídkách, tvořivých dílnách s rodiči a dětmi.
- Mateřská škola se snaží o zajištění zkvalitnění podmínek pro děti se SVP vytvářením grantů, projektů a aktivní spoluprací se Zapsaným spolkem „ZS speciální školka Slunečnice“ dle aktuálních potřeb školy a dětí.

Dlouhodobá (pětiletá) koncepce školy: Umožnit dětem, které mají snížené komunikační a mentální schopnosti, aby se staly aktivními účastníky komunikace. Finanční prostředky a dary bychom využili k zakoupení dalších didaktických pomůcek, materiálů a hraček pro rozvoj funkční komunikace u dětí s postižením, a tím jim usnadnili jejich pozdější socializaci (interaktivní panely, tablety s edukačními programy).

3.8.1 Vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem v MŠ

3.7.1.1 Vymezení pojmů

Dítě cizinec = dítě, které má jiné občanství než české.

Dítě s neznalostí či nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka – tento pojem používá vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Dítě s nedostatečnou znalostí českého jazyka – pojem používá RVP PV.

Dítě s odlišným mateřským jazykem (dále OMJ) – pojem, který legislativa nepoužívá, ale běžně se používá v literatuře. Jednoduše řečeno jde o dítě, které doma, ve svém volném čase, nehovoří českým jazykem. I dítě s českým občanstvím může být dítě s OMJ.

3.7.1.2 Čeština jako druhý jazyk a povinné předškolní vzdělávání

Děti, které pocházejí z jiného jazykového a kulturního prostředí, **potřebují podporu učitele mateřské školy při osvojování českého jazyka**. Mnohé jazyky se od češtiny výrazně liší a jestliže rodiče sami neovládají češtinu na úrovni blízké se rodilému mluvčímu, nemohou své děti v poznávání českého jazyka podpořit a děti se ocitají ve znevýhodněné pozici.

Cílem vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem je: Věnovat zvýšenou pozornost tomu, aby děti s OMJ při přechodu na základní školu měly dostatečné jazykové a sociokulturní kompetence v českém jazyce, které jim umožní plnohodnotně se zapojit do výuky a umožní školní úspěch.

Mateřská škola Slunečnice zřídí **skupinu pro jazykovou přípravu dítěte v případě, že má 4 a více dětí – cizinců, pro které je předškolní vzdělávání povinné**. Vzdělávání ve skupině (či individuálně) pro jazykovou přípravu dítěte je rozděleno do dvou nebo více bloků v průběhu týdne.

Pedagog při práci s dítětem s OMJ dodržuje tyto didaktické zásady:

- Hovoří pomalu a zřetelně; stojí čelem k dítěti.
- K hovoru využívá témata, která jsou dítěti známá a blízká.
- Užívá ustálené jednoduché instrukce a slovní spojení, instrukce sděluje posloupně po jedné.
- Klade jednoduché otázky, dává dostatek času na odpověď.
- Při použití jazykových prostředků současně napomáhá dítěti k porozumění využíváním neverbálních prostředků (gesta, mimika), pokud je to možné, řeč

opírá o vizuální oporu (obrázky, předměty).

- Srozumitelně a vstřícně seznamuje dítě s uspořádáním dne a nastavenými pravidly, používá k tomu dostupnou oporu včetně spolupráce s ostatními dětmi.
- Seznamuje dítě se základy české kultury a společnosti, života v obci, a to v běžných situacích, které se dítěte a jeho života bezprostředně dotýkají.

Jednotlivá témata:

- Seznamování
- Třída
- Mateřská škola
- Rodina
- Co rád/a dělám?
- Čas
- Stravování
- Lidské tělo a oblečení
- Místo, kde žiju
- Příroda

Pořadí témat je zvolené s ohledem na to, jaké komunikační situace si dítě potřebuje osvojit nejdříve, aby se mohlo plně integrovat do mateřské školy. Pořadí témat je možné i vhodně přizpůsobovat aktuální potřebě dětí a celé skupiny s ohledem na tématické celky, které probírá celá třída. Všechna výše uvedená témata by měla být postupně zahrnuta v **komunikační knize dítěte**. Na komunikační knize úzce spolupracují rodiče s učitelkou.

Vhodné způsoby práce:

- Dítě zařazovat do her v menších skupinách.
- Pracovat v menších skupinách nebo individuálně.
- Vhodná vizualizace např. režimu, činností, míst.
- Nutná komplexní péče (podpora logopeda, speciálního pedagoga, asistenta pedagoga, spolupráce s rodinou).
- Správný mluvní vzor.

- Rozvoj slovní zásoby (pasivní i aktivní), práce s obrázky podle tematických celků – vytvářet slovníček, sešit.
- Podporovat mluvní apetit.
- Rytmizační cvičení – rytmizace podle obrázků, jedno až trojslabičná slova, drobné hříčky, říkadla, hra na nástroje.
- Práce s knihou.
- Zpívání – jednoduché popěvky, doplňování textu, melodizace jedno až trojslabičných slov.
- Rozvoj smyslového vnímání – zraková a sluchová percepce.
- Rozvoj orientace v čase a prostoru – na sobě, na druhých, v prostoru.
- Rozvoj paměti, pozornosti a myšlení.
- Střídání činností (na začátku často zařazovat činnosti, které nejsou závislé na jazyku: hudební, pohybové, výtvarné).
- Pracovat s piktogram, se strukturou (básně, písně, pohádky).
- Povzbuzení a pochvala (usměváček, pohlazení, pozitivní hodnocení před třídou).
- Komunikační kniha a prožitkový deník.

Pedagog v mateřské škole využívá didaktické zásady při práci s dětmi s OMJ a na tyto zásady dbá nejen v hodinách jazykové přípravy, ale uplatňuje tyto metody i při práci s celou třídou, s vědomím, že se v ní nacházejí i děti, které se češtinu učí jako druhý jazyk.

3.9 Podmínky pro vzdělávání dětí nadaných

V předškolním věku dítě prochází obdobím nerovnoměrného a skokového vývoje, mnohdy je těžké odlišit při identifikaci nadání dítěte od akcelerovaného vývoje v určité oblasti.

Nadané dítě:

- se projevuje v oblasti kognitivní, pohybové, manuální, umělecké nebo sociální.
- dosahuje mimořádných výsledků v celém okruhu činností.

Dítě, které vykazuje známky nadání, je dále podporováno. Veškeré činnosti jsou organizovány tak, aby dítě bylo podněcováno k vlastní aktivitě. Vzdělávání dítěte probíhá takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jeho potenciálu včetně různých druhů nadání.

- Podpůrná opatření prvního stupně pro nadané děti stanovuje mateřská škola. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením ŠPZ po projednání se školou a zákonným zástupcem dítěte.
- V mateřské škole Slunečnice je preferováno prožitkové, zkušenostní a situační učení, které vychází z přirozených situací, dále experimenty s přírodninami, materiály, herní, manipulační a kooperační činnosti. Zde jsou podněcovány a rozvíjeny nadané děti v dané oblasti.
- Plánování činností vychází z potřeb a zájmů dítěte. Přizpůsobujeme se maximálně potřebám dítěte (vývojovým, sociálním, kognitivním, citovým i zdravotním).
- S dítětem se pracuje individuálně či v menších skupinkách. Vzdělání je realizováno pomocí spontánních, přímo či nepřímo řízených aktivit a při všech činnostech během pobytu dítěte v mateřské škole, vychází z IVP.

Cílem je vytvářet pro nadané dítě podnětné prostředí k rozvoji jeho nadání v rozsahu jeho individuálních možností. Mateřská škola Slunečnice je vzhledem k nastaveným podmínkám vzdělávání schopná realizovat podpůrná opatření pro podporu nadání podle individuálních vzdělávacích potřeb dítěte v rozsahu prvního až pátého stupně podpory dle finančních možností školy.

Krátkodobá (dvouletá) koncepce školy: Průběžně využívat finančních prostředků pro nadané děti z rozpočtu školy, z podpůrných opatření a sponzorských darů k dovybavení tříd, knihovny a zahrady školy (didaktické, polytechnické, stimulační, Montessori pomůcky a robotické hračky, encyklopedie a Kouzelné čtení s elektronickou Albi tužkou).

3.10 Podmínky pro vzdělávání dětí od dvou do tří let

Důležité je uvědomovat si specifika související s úrovní motoriky, jazykového a psychického vývoje dítěte - nutnost upravit podmínky ve třídách s dětmi od dvou do tří let. Brát ohled na jiné tempo rozvoje prosociálních vztahů mezi dětmi.

Dvouleté dítě:

- Je egocentrické, projevuje se velkou touhou po poznání, experimentuje, objevuje.
- Vymezuje se vůči ostatním dětem, osamostatňuje se.

- Neorientuje se v prostoru a čase - žije tady a teď.
- Má velkou potřebu aktivního pohybu a zároveň potřebuje častější odpočinek po stránce fyzické i psychické.
- Má touhu po poznání, objevování, manipulaci a experimentaci s předměty.
- Dítě se nejvíc učí nápodobou, situačním učením, často vyžaduje opakování činností, potřebuje pravidelné rituály.

Zajištění průběhu vzdělávání dětí od dvou do tří let:

- Plánování a realizace konkrétních vzdělávacích činností musí být přizpůsobeno možnostem a schopnostem dětí.
- Učitelka volí vhodné metody a formy práce.
- Pro krátkodobé soustředění dvou až tříletých dětí je třeba činnosti průběžně střídat, sladit spontánní s řízenými.
- Největší prostor je ponechán volné hře a pohybovým aktivitám.
- Je důležité podporovat jejich samostatnost, ale i zároveň zajistit soustavnější pomoc dospělých a zvýšenou potřebu individualizované péče.
- Dominantní a nezastupitelnou úlohu má v tomto období stále rodinná výchova, předškolní vzdělávání ji má vhodně doplňovat.

Cílem pro vzdělávání dětí ve věku od 2 do 3 let:

- Využívat pouze odpovídajícího zahradního vybavení školy (průlezky, skluzavky a další prvky) vzhledem k věku a výšce dětí - určené herní prvky pro tuto věkovou skupinu.
- Využívat sedací nábytek, který zohledňuje menší tělesnou výšku dvouletých dětí a podporuje správné držení těla při sezení, ergonomické parametry školního nábytku upravuje vyhláška č. 410/2005 Sb..
- Při znečištění dítěte používat sprchu a přebalovací koutek s krytým odpadkovým košem, stupínky před umyvadlo. Pro zajištění osobní hygieny je možné používat nočníky (je nezbytné zajištění jejich adekvátního vymývání a dezinfekce viz Školní řád).

Krátkodobá (dvouletá) koncepce školy: Oplotit část zahrady, aby se zajistila dostatečná bezpečnost a dohled nad 2-3 letými dětmi.

4 Organizace vzdělávání

Počet tříd a jejich charakteristika:

Počet tříd a jejich složení je dán počtem zapsaných dětí v příslušném školním roce. Počet dětí nelze plánovat a je neodhadnutelný.

- Školu navštěvují děti s poruchami mentálního vývoje, kombinovanými vadami, s autismem a poruchou PAS (porucha autistického spektra), s narušenou komunikační schopností, neurologickými poruchami, s poruchami hybnosti na podkladě DMO a ortopedickými vadami, s poruchami aktivity a pozornosti.
- V mateřské škole se nachází pět tříd, z nichž jsou některé samostatně zřízené pro děti s PAS, autismem a kombinovanými vadami.
- Ve třídách pro děti s PAS a autismem jsou využívány alternativní a augmentativní způsoby komunikace (strukturované učení, piktogramy, VOKS). Pro děti je vytvořena struktura prostředí, pracovního místa (rozdělení pracovní desky stolu, použití krabicového systému), času (komunikační lišty s denním režimem), úkolů (pracovní lišta, komunikační kniha) a komunikační tabule.
- Počet dětí ve třídách je stanoven legislativou (Vyhláška č. 27/2016 Sb. v platném znění), což je 6 – 14 dětí na třídu.
- Třída pro děti s lehčími diagnózami je naplňována při hranici horního počtu, to je 12 – 14 dětí na třídu.
- Třída s těžšími diagnózami při hranici dolního počtu, a to je 6 – 7 dětí na třídu.

Pravidla pro zařazování do jednotlivých tříd:

- Děti jsou zařazovány do tříd dle diagnózy, samostatnosti v sebeobsluze, udržování osobní hygieny a schopnosti orientovat se v menším či větším kolektivu.
- Třídy v MŠ jsou heterogenní s dětmi ve věku zpravidla od 3 – 6 let. Počty dětí ve třídě se mohou z provozních důvodů upravovat, vždy však dle platné legislativy.
- Vzdělávání probíhá dle rozdílných vzdělávacích potřeb a možností dětí, včetně specifických (prostřednictvím vhodného komunikačního systému).

- V případě přijmutí odpovídajícího počtu dětí dvouletých, je upřednostňováno zřízení samostatné třídy pro tyto děti.
- V případě sourozeneckých vazeb doporučujeme, aby děti byly umístěny samostatně na třídě, ale je zohledňováno přání rodičů.

Činností, při kterých je zajištěno souběžné působení dvou učitelů ve třídě:

- V každé třídě pracuje souběžně (viz pracovní doba) učitel a asistent pedagoga, v některých třídách i dva učitelé a asistent pedagoga. Jejich souběžné působení je u ranního kruhu, ranního cvičení, výchovně vzdělávacích činností a pobytu venku.
- Podle možností a podmínek školy je zajištěno překrývání přímé pedagogické činnosti učitelů ve třídě, optimálně alespoň v rozsahu 2,5h.

Kritéria pro přijímání dětí do mateřské školy:

- Děti jsou do zařízení přijímány pouze na základě písemného doporučení školských poradenských zařízení (SPC, PPP), případně doporučení pediatrů a jiných odborných lékařů.
- Přijímání dětí probíhá formou zápisu, ale i průběžně během celého roku.
- Jsou zveřejněna na webových stránkách školy a v mateřské škole Slunečnice.
- Kritéria přednosti pro přijetí k předškolnímu vzdělávání na mateřských školách jsou stanovena v souladu s § 34 školského zákona a po projednání se zřizovatelem.
- O přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání rozhoduje ředitel školy v souladu s ust. § 165 odst. 2 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.
- Pokud počet žádostí o přijetí k předškolnímu vzdělávání převyší kapacitní možnosti mateřské školy, rozhodne ředitel školy v souladu s předem stanovenými kritérii o přijetí dítěte.
- Zákonní zástupci jsou o přijetí dítěte seznamováni pomocí přiděleného čísla na vývěsce školy či na webových stránkách školy.

Plnění předškolního vzdělávání dítěte:

- Škola s dostatečným předstihem informuje zákonné zástupce dětí v mateřské škole Slunečnice o tom, na které děti se vztahuje povinnost předškolního vzdělávání.
- Dále informuje o tom, jakým způsob plnění povinnosti předškolního vzdělávání pro dítě může zákonný zástupce zvolit (formou pravidelné školní docházky v pracovních dnech nebo způsob individuálního vzdělávání dítěte).
- Pravidelná školní docházka v pracovních dnech bude probíhat v rozsahu 4 nepřetržitých hodin od 8,00 do 12,00 (blíže viz Školní řád).

Individuální vzdělávání (viz Školní řád)

5 Charakteristika vzdělávacího programu „Každý jsme jiný, přesto jsme stejní“

Zaměření školy:

- Dle úpravy zákona č. 561/2005 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) s účinností od 1.6.2016, je **mateřská škola Slunečnice zřízená podle § 16 odst. 9 školského zákona a mohou se zde vzdělávat pouze děti, které mají odpovídající doporučení ŠPZ** (školského poradenského zařízení).
- Mateřská škola Slunečnice zajišťuje **komplexní výchovně-vzdělávací péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami různého typu a stupně přiznaných podpůrných opatření, včetně kombinovaných vad.**
- Motto: *„Výchova dětí předškolního věku nemá směřovat k přípravě na školu, ale k přípravě pro život. Učíme se pro život.“* (Maria Montessori)

Dlouhodobé cíle vzdělávacího programu:

1. Zdokonalovat komunikační dovednosti – rozvíjet u dětí řečové schopnosti a jazykové dovednosti receptivní i produktivní. Rozvoj, porozumění a aktivní používání verbální a neverbální komunikace, vzdělávání ve vhodném komunikačním systému pomocí alternativních a augmentativních způsobů komunikace (AAK) – VOKS, piktogramy, komunikace s vizuální podporou, strukturované učení.
2. Rozvíjet prosociální vlastnosti – podporovat utváření vztahů k jinému dítěti či k dospělému, uvádění dítěte do společenství ostatních lidí a do pravidel soužití s ostatními, zajišťování pohody těchto vztahů a osvojování si základních lidských hodnot. U dětí s PAS podporovat adaptabilitu - schopnost pružně se přizpůsobit nárokům každodenního života (využíváním strukturálních schémat, režimu dne) a rozvoj představivosti (rozšiřovat repertoár zájmů, her a posilovat žádoucí chování).
3. Mít na zřeteli zdravotní stav dítěte – rozvíjet fyzickou a psychickou zdatnost, kladný vztah ke sportu, k pohybu, umožňovat dětem relaxaci, vytvářet atmosféru bezpečí a důvěry.
4. Zapojovat do výchovného procesu rodiče – jejich spokojenost a bližší spolupráce s nimi.

Metody a formy vzdělávání:

- Vzdělávání dítěte probíhá ve vhodném komunikačním systému,
 - poměr spontánních a řízených činností je v denním programu vyvážený,
 - plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí,
 - přizpůsobujeme se maximálně potřebám dětí (vývojovým, sociálním, kognitivním, citovým i zdravotním),
 - předškolní vzdělávání realizujeme pomocí spontánních, přímo či nepřímo řízených aktivit a při všech činnostech během pobytu dětí v MŠ,
 - dopolední činnosti probíhají formou plánovaných vzdělávacích témat, které na sebe úzce navazují.
-
- Činnostní učení – podporujeme u dětí vlastní iniciativu podepřenou silnou motivací, děti se učí na základě řešení problémů a praktických situací (při volné hře, manipulačních činnostech apod.).
 - Individualizace, strukturalizace – viz doplňující programy, kap. 5.2.1
 - Prožitkové učení:
 - vycházíme z vlastních zkušeností a prožitků dětí,
 - klademe důraz na osvojování si základních lidských hodnot, získávání zkušenosti o vzájemné toleranci, úctě, ohleduplnosti,
 - děti se učí spolupracovat s kamarády i s dospělými, pomáhat si, chápat, že každý je jiný,
 - s dopomocí pedagoga stanovují ve třídě pravidla chování a vzájemného soužití, nenásilnou formou si vytyčují hranice pro své chování a jsou vedeny k jeho důslednému dodržování pěstují si tím přirozený smysl pro základy chování ve společnosti,
 - svým jednáním a chováním zaměstnanci poskytují dítěti vzory chování a postojů, které jsou k nápodobě a přejímání vhodné, jedná se o spontánní sociální učení.
 - Situační učení – děti získávají zkušenosti, poznatky, dovednosti a návyky přímo v praxi. Snažíme se vytvářet a využívat situace, které jsou pro děti srozumitelné a vychází z momentální situace a zájmu dětí (svátky, slavnosti v rámci zvyků a tradic, setkávání se s ostatními třídami, exkurze, výstavy, výlety).

- Kooperační učení – podporujeme snahu o co největší spolupráci dětí a posilujeme výuku sociálních vztahů.
- Speciální vzdělávací metody a činnosti pro rozvoj a stimulaci dětí - podpora smyslového vnímání, strukturované učení, alternativní a augmentativní komunikace (AAK), nonverbální komunikace a komunikace s vizuální podporou (VOKS, piktogramy, znaky), návštěvy Snoezelenu, relaxační místnosti Hajánkov, využíváme prvků ergoterapie a muzikoterapie.

5.1 Vzdělávací obsah – školní integrované bloky

Podstatnou částí každého školního vzdělávacího programu (ŠVP) by mělo být učivo. V souladu se školským zákonem by mělo být uspořádáno do ucelených částí – integrovaných bloků. Tento způsob vyhovuje pedagogickým, psychologickým i didaktickým specifikům vzdělávání dětí předškolního věku. Pro děti je přirozeně motivující, snadno uchopitelný a přehledný.

Bloky jsou vytvořeny tak, aby zasahovaly všechny oblasti (biologické, psychologické, sociální, interpersonální a environmentální). Dítě má možnost získávat potřebné **dovednosti**, užitečné **poznatky**, poznávat žádoucí **hodnoty** a získávat samostatné **postoje**.

Ze školních integrovaných bloků vyplývají dílčí bloky:

- Dílčí bloky jsou nabídkou, není povinností v jednotlivých třídách je všechny realizovat. Názvy dílčích bloků v ŠVP vyjadřují pouze tematické oblasti, kterým se učitelky s dětmi mají věnovat. K jednotlivým dílčím blokům si učitelky na třídách samy stanovují dílčí cíle, očekávané výstupy a konkretizovanou nabídku vzdělávacích činností, které jsou uvedeny v obecné podobě v charakteristice školních bloků.
- Bloky umožňují naplnění mnohostranně pestrou nabídkou činností intelektových i praktických, srozumitelných a využitelných v běžném životě. Dítě tak získává komplexnější poznatky a lépe tyto poznatky dokáže využít. Vnímá skutečnost v přirozených souvislostech.
- Obsah bloků je naznačen jen rámcově, aby pedagogové v rámci svých tříd měli dostatek prostoru k tvořivé práci, mohli volně přizpůsobovat věcný obsah konkrétním dětem ve třídě a upravovat ho v souladu s jejich dosavadní zkušeností, jejich aktuálními zájmy, zdravotním stavem, na základě aktuální situace v přírodě, výsledků evaluační činnosti apod.

- Pokrývají celé tříleté vzdělávací období. V průběhu docházky by se každé dítě mělo mít možnost seznámit se všemi uvedenými dílčími bloky.
- Pedagog jako pozorovatel a partner vychází z individuálních potřeb dítěte, respektuje vývoj dítěte. Pomáhá mu získávat nové vědomosti a dovednosti vlastními silami a svým tempem, být aktivní a uplatňovat svůj názor či nápady. Je mu pomocníkem na cestě k sebezdokonalení a celkové svobodě.
- Dílčí bloky jsou pak rozpracovány v jednotlivých třídních vzdělávacích plánech (TVP).

Třídní vzdělávací plány:

- Svým obsahem odpovídají věku, zdravotním a individuálním potřebám a možnostem dětí.
- Dle zájmů a potřeb dětí se jedná o týdenní či dlouhodobější plány.
- Svou formou odpovídají způsobu práce učitele, jsou průběžně a operativně dotvářeny a upravovány.

Školní integrované bloky mají tyto názvy:

- 5.1.1 Já a kamarád
- 5.1.2 S kamarádem v přírodě
- 5.1.3 S kamarádem jdeme krokem celým rokem
- 5.1.4 S kamarádem ve světě lidí

5.1.1 Já a kamarád

Charakteristika integrovaného bloku:

Všichni žijeme ve společnosti lidí, rodiny, přátel. Aby se v této společnosti dobře žilo, je důležité znát sebe, druhého a učit se některým základním pravidlům, normám, hodnotám. Tyto poznatky, schopnosti a dovednosti je třeba v přiměřené míře a formě učit děti již v útlém věku.

Integrovaný blok je zaměřen na poznávání sebe samotného a lidí v blízkém sociálním prostředí dítěte, ale i na spolupráci s kamarády, správné soužití s lidmi kolem a pěstování dobrých vztahů, morálních hodnot a zásad. Děti se seznámí s tím, co je pro člověka dobré (zdravé, dobré hodnotově) a co naopak není dobré. Učí se získávat samostatné postoje.

Dílčí vzdělávací bloky:

- MOJE TĚLO (části těla, smysly)
- UŽ TO UMÍM SÁM (sebeobsluha – hygiena, oblékání, stolování)
- ZDRAVÍ, NEMOC, U LÉKAŘE (předcházení úrazů)
- SPORTY (zimní, letní)
- RODINA, U NÁS DOMA (kde bydlím)
- KAMARÁD
- TŘÍDA, MŠ, REŽIM DNE

Hlavní vzdělávací cíle bloku:

- Poznávání svého těla a schopnost radovat se z pohybu.
- Rozvíjení pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí, relaxace.
- Rozvíjení smyslů a senzorických vjemů.
- Vytváření a osvojování si zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu, které jsou důležité k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohodě.
- Pečování o osobní hygienu, samostatně se oblékat a umět stolovat.
- Poznávat prostorové a časové pojmy.
- Rozvoj vztahů s kamarády, osvojení si pravidel mezilidských vztahů, společenského chování.
- Podpora uvědomování si, že za sebe a své jednání odpovídáme a neseme si důsledky.
- Uvědomovat si, co je nebezpečné a chovat se bezpečně a přiměřeně ve známém prostředí, vědět, jak se vyhnout nebezpečí.
- Poznání sebe a svého nejbližšího okolí – rodina, lidé, MŠ, okolí MŠ.

Kompetence jsou vymezeny pro dítě dokončující předškolní vzdělávání (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže). Z kompetencí vyplývají obsahy, aktivity i činnosti, které ve škole probíhají. Mohou být uzpůsobeny podle individuálního vzdělávacího plánu pro konkrétní dítě.

Výstupy integrovaného bloku (kompetence):

- Dítě si uvědomuje vlastní tělo, zvládá základní pohybové dovednosti.

- Dítě vnímá všemi smysly.
- Zvládá sebeobsluhu a hygienické či zdravotně preventivní návyky.
- Umí pojmenovat části těla, má povědomí o některých způsobech ochrany zdraví a bezpečí.
- Chápe prostorové a časové pojmy.
- Má zdravé sebevědomí.
- Dokáže se ovládat a přizpůsobovat se.
- Komunikuje s dospělými i dětmi.
- Uvědomuje si svá práva a potřeby.
- Dokáže dodržovat společenská pravidla a návyky.
- Umí se zařadit do třídy mezi své vrstevníky.

Konkretizované očekávané výstupy:

Podoblast	Fyzický rozvoj a pohybová koordinace
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.1.1 Zachovávat správné držení těla. 5.1.1.2 Zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí. 5.1.1.3 Koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla. 5.1.1.4 Vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru. 5.1.1.5 Ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem.
Konkretizované výstupy	- <i>postavit se zpříma a udržet správné držení těla po dobu vnější kontroly</i> - <i>běhat, skákat, udržovat rovnováhu na jedné noze</i> - <i>vyrovnávat svalové dysbalance v běžném pohybu</i> - <i>otočit se čelem vzad bez ztráty rovnováhy a orientace</i> - <i>zvládat nižší překážky, zvládat různé druhy lezení</i> - <i>házet a chytat míč, užívat různé náčiní, nářadí</i> - <i>užívat různé pomůcky k pohybu (tříkolky, koloběžky, odrážedla)</i> - <i>pohybovat se bezpečně ve skupině dětí</i> - <i>pohybovat se koordinovaně a jistě, a to i v různém přírodním terénu (např. v lese, na sněhu, v písku)</i> - <i>přizpůsobit či provést jednoduchý pohyb podle vzoru či pokynů</i> - <i>pohybovat se dynamicky po delší dobu (např. běhat při hře 2 minuty a více)</i> - <i>být pohybově aktivní po delší dobu (10 minut a více) v řízené i spontánní aktivitě</i> - <i>pohybovat se rytmicky, dodržet rytmus</i> - <i>doprovázet pohyb zpěvem (např. při pohybových hrách, při chůzi, při rytmických činnostech)</i>

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Časoprostorová orientace
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.1.6 Chápat prostorové pojmy, elementární časové pojmy. 5.1.1.7 Orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase.
Konkretizované výstupy	- rozlišovat vpravo – vlevo na vlastním těle, v prostoru s oporou o nějaký předmět - rozlišovat a používat základní prostorové pojmy (např. dole, nahoře, uprostřed, před, za, pod, nad, uvnitř, vně, u, vedle, mezi, nízko, vysoko, na konci, na kraji, vpředu, vzadu, blízko, daleko, dopředu, dozadu, nahoru, dolů) a těchto pojmů běžně užívat - rozlišovat vzájemnou polohu dvou objektů - orientovat se v řadě (např. první, poslední, uprostřed) - orientovat se v prostoru podle slovních pokynů - orientovat se v časových údajích v rámci dne (např. dopoledne, poledne, odpoledne) - rozlišovat základní časové údaje, uvědomit si plynutí v čase (např. noc, den, ráno, večer, dnes, zítra, včera, dny v týdnu) - rozlišovat roční období (jaro, léto, podzim, zima) i jejich typické znaky

Podoblast	Sebeobsluha
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.1.8 Zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky. 5.1.1.9 Zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony.
Konkretizované výstupy	- <i>pečovat o osobní hygienu, samostatně zvládat pravidelné běžné denní úkony (např. používat toaletní papír a splachovací zařízení, mýt si a utírat ruce, umět používat kapesník)</i> - <i>samostatně se oblékat, svlékat, obouvat, zapnout knoflíky, zipy, zavázat tkaničky</i> - <i>samostatně jíst, používat příbor, nalít si nápoj, popř. polévku, používat ubrousek</i> - <i>postarat se o své osobní věci, hračky a pomůcky</i> - <i>udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce</i>

Podoblast	Zdraví, bezpečí
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.1.10 Pojmenovat části těla a některé orgány, znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, pohybem a sportem. 5.1.1.11 Rozlišovat, co zdraví prospívá a co mu škodí. 5.1.1.12 Mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, aktivního pohybu a zdravé výživy. 5.1.1.13 Mít povědomí o některých způsobech ochrany zdraví a bezpečí. 5.1.1.14 Chovat se obezřetně při setkání s cizími a neznámými osobami.
Konkretizované výstupy	- <i>pojmenovat viditelné části těla včetně některých dílčích částí (např. rameno, koleno, loket, zápěstí) a některé vnitřní orgány (např. srdce, plíce, mozek, žaludek)</i> - <i>mít poznatky o narození, růstu těla a jeho základních proměnách</i>

	- znát základní zásady zdravého životního stylu (např. o pozitivních účincích pohybu a sportu, hygieny, zdravé výživy, činnosti a odpočinku, pobytu v přírodě, otužování) a o faktorech poškozujících zdraví včetně návykových látek - uvědomovat si, co je nebezpečné - projevovat bezpečný odstup vůči cizím osobám - chovat se přiměřeně a bezpečně ve známém prostředí (např. ve školním prostředí, na hřišti, veřejnosti, v přírodě) - znát a dodržovat základní pravidla chování na chodníku a na ulici (dávat pozor při přecházení, rozumět světelné signalizaci) - vědět, jak se vyhnout nebezpečí (být opatrné, obezřetné), kam se v případě potřeby obrátit o pomoc, koho přivolat - bránit se projevům násilí
--	--

	Sebepojetí, city, vůle
Podoblast	Sebevědomí a sebeuplatnění
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.1.15 Odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory. 5.1.1.16 Uvědomovat si svou samostatnost, orientovat se ve skupině. 5.1.1.17 Vyjádřit svůj souhlas, umět říci ne v konkrétní situaci. 5.1.1.18 Podílet se na organizaci hry a činnosti.
Konkretizované výstupy	- přijímat pobyt v mateřské škole popř. i na ozdravně rekreačním pobytu jako běžnou součást života (vědět, že rodiče chodí do zaměstnání, dítě do MŠ) - zapojovat se do činností, komunikovat a kooperovat s dětmi i se známými dospělými, odmítnout neznámé dospělé - samostatně splnit jednoduchý úkol, poradit si v běžné a opakující se situaci, cítit ze své samostatnosti uspokojení (být na ni hrdý) - respektovat a přijímat přirozenou autoritu dospělých - uvědomovat si, že fungování skupiny je postaveno na pravidlech soužití, podílet se na nich a respektovat je - umět se rozhodovat o svých činnostech (samostatně se rozhodovat, co udělat, jak se zachovat, i o tom, co neudělat, odmítnout, čeho se neúčastnit) - snažit se uplatnit své přání, obhájit svůj názor - umět kooperovat, dohodnout se s ostatními - přijmout roli ve hře (např. jako organizátor, jako pozorovatel, jako spoluhráč) - nebát se požádat o pomoc, radu

Podoblast	Komunikace s dospělým
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.1.19 Navazovat kontakty s dospělým.
Konkretizované výstupy	- navazovat kontakty s dospělým (např. s novým učitelem) - spolupracovat s dospělým - respektovat dospělého, komunikovat s ním vhodným způsobem (s ohledem na situaci a podmínky) - obracet se na dospělého o pomoc, radu atd. - rozlišovat vhodnost oslovení, tykání a vykání

Podoblast	Komunikace s dětmi, spolupráce při činnostech
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.1.20 Přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem. 5.1.1.21 Spolupracovat s ostatními.
Konkretizované výstupy	- <i>aktivně komunikovat s druhými dětmi bez vážnějších problémů (vyprávět, povídat, poslouchat, naslouchat druhému)</i> - <i>chápat a respektovat názory jiného dítěte, domlouvat se, vyjednávat</i> - <i>vyhledávat partnera pro hru, domlouvat se, rozdělovat a měnit herní role, hru rozvíjet a obohacovat</i> - <i>spolupracovat při hrách a aktivitách nejrůznějšího zaměření, být ostatním partnerem</i> - <i>vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení</i> - <i>využívat neverbální komunikaci (úsměv, gesta, řeč těla, apod.)</i>

Podoblast	Společenská pravidla a návyky
Očekávané výstupy Z RVP	5.1.1.22 Uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi. 5.1.1.23 Utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat. 5.1.1.24 Uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, učit se odmítat společensky nežádoucí chování.
Konkretizované výstupy	- <i>umět ve styku s dětmi i dospělými pozdravit, poprosit, požádat, poděkovat, rozloučit se, vyslechnout sdělení, střídat se v komunikaci,</i> - <i>dodržovat společně dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití v mateřské škole a na veřejnosti</i> - <i>chápat podstatu hry a její pravidla, dodržovat pravidla her a jiných činností, hrát spravedlivě, nepodvádět, umět i prohrávat</i> - <i>zacházet šetrně s vlastními a cizími pomůckami, hračkami, knížkami, věcmi denní potřeby</i> - <i>rozlišovat společensky nežádoucí chování, vnímat co je lež, nespravedlivost, ubližování, lhostejnost, agresivita, vulgarismy</i> - <i>pojmenovat povahové vlastnosti</i> - <i>pochopit funkci rodiny a jejich členů</i>

podoblast	Zařazení do třídy /do skupiny/
Očekávané výstupy Z RVP	5.1.1.25 Pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svoji roli, podle které je třeba se chovat. 5.1.1.26 Začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti. 5.1.1.27 Adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy.

Konkretizované výstupy	- orientovat se v rolích a pravidlech různých společenských skupin (rodina, třída, mateřská škola, herní skupina apod.) a umět jim přizpůsobit své chování - reagovat na sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazovat se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií (vlídné přijetí, humor, projevení zájmu, akceptování či podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play) - vnímat odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobovat i své přístupy - navazovat s dětmi vztahy, mít ve skupině své kamarády, udržovat a rozvíjet s nimi přátelství - cítit se plnohodnotným členem skupiny - projevovat ohleduplnost a zdvořilost ke svým kamarádům i dospělým, vážit si jejich práce i úsilí - být schopné přistoupit na jiný názor porozumět potřebám druhých, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu
------------------------	---

Nabídka činností:

- *poznávání svého těla* – ukazování, ukazovací písňe, skládání postavy z papírových částí, kresba postavy, cvičení, cviky na koordinaci pohybu, tanečky, smyslové hry,
- *sebeobsluha*:
 - procvičování oblékání – po WC, před pobytem venku a po něm, před spaním,
 - zavazování, šněrování na speciálních pomůckách,
 - sebeobsluha při stolování – prostírání – pro sebe, pro kamarády,
 - samostatnost při jídle, čistota stolování, úklid nádobí na vozík,
 - sebeobsluha v koupelně a na WC, používání papíru, procesuální schémata,
 - mytí rukou, při použití WC,
- *cvičení jemné motoriky* – básničky doprovázené ukazováním prsty, rukou, práce s plastelínou, hlínou, navlékání korálů, mozaiky, práce s pískovničkou, stříhání, vytrhávání papíru, lepení, malování štětcem, pastelkami, dřívkem,
- *cvičení koordinace ruka - noha - oko*, skládání podle předlohy, stříhání, pracovní listy, grafomotorika, hry s míčem,
- *cvičení hrubé motoriky* – zdravotní cviky s různým náčiním, překážkové dráhy, pohybové hry, hry se zpěvem, cvičení podle hudby (klavír, CD), zdolávání

nerovného terénu a přírodních překážek, dopravní hřiště a herní prvky na zahradě MŠ, vycházky a výlety,

- *hry v rehabilitačním terapeutickém koutku s kuličkami* – nácvik chůze po nerovném měkkém povrchu,
- *využití relaxační místnosti Hajánkov* – vychází z konceptu Snoezelen, slouží dětem k relaxaci, rozvoji poznávacích procesů, ale i komunikaci, bazální stimulaci – dle stanoveného rozvrhu a ve chvíli, kdy to dítě potřebuje,
- *rozlišování zdravého x nezdravého* - hry s obrázky, přiřazování, tvoření papírových nákupních košíků s jídlem „zdravé x nezdravé“, péče o své tělo – hry s panenkami, plyšáky, nácvik sebeobsluhy, příběh „O neposlušném zoubku“,
- *zásady bezpečného chování venku, na ulici* – programy dopravní policie, povídání v komunikačním kruhu, pohybové hry na dopravní prostředky, práce s obrázky – prevence úrazů u dětí (zvířata, jedovaté rostliny, nebezpečné látky apod.),
- *návštěva u lékaře* – pohádka „Alenka stůně“, práce s obrázky, hry na lékaře, tematická návštěva polikliniky,
- *seznámení se základními sporty* – práce s obrázky, realizace některých dostupných sportů (zimních - sáňkování, hry na sněhu, letních – jízda na tříkolce, běh, slalom, kolektivní hry s míčem), společné pohybové hry (uvnitř, venku), řazení sportovního náčiní a sportovců (co komu patří),
- *členové rodiny, vztahy mezi sebou* – dramatizace pohádek o rodině, tematické hry, hry s maňásky, správné chování - dětské společenské hry („Nešťourej se v nose“, deskové hry, „Člověče nezlob se“), pravidla her, učit se i umění prohrávat, pomoci kamarádovi, slabšímu, společné, skupinové hry, pravidla chování,
- *náš dům (místnosti)* – poznávání a pojmenovávání místností, toho co obsahují (nábytek, předměty), práce s obrázky, kartičkami, přiřazování, omalovánky,
- *nejbližší okolí (třída, MŠ)* – návštěvy a setkávání v ostatních třídách, vycházky do okolí, pobyty venku, hry na pískovišti, hry na prolézačkách, tematické vycházky (dopravní podnik, obchody - „ovoce a zelenina“, „lékárna“, „hodinářství“, „opravna obuvi“), hry na dětských hřištích,
- *režim dne* – práce s obrázky částí dne, skládání obrázků – určování časové posloupnosti, dramatické hry, pohádky, příběhy, časové pojmy (dny v týdnu,

měsíce, roční období, ráno, poledne, večer, včera, dneska, zítra), práce s knihami, tematickým leporelem.

- *projekty k podpoře pohybu* (DOD - sportovci, Olympiáda, Den dětí),
- *využití metodiky s pracovními listy* „Aby se nic nestalo“, situační učení,
- *využití příběhů, jejich dějové posloupnosti, vizualizace obrázků* (publikace „Obrázkovnik pro nácvik správného chování – Etiketa, Bezpečnost“),
- *námětové, didaktické, společenské hry.*

5.1.2 S kamarádem v přírodě

Charakteristika integrovaného bloku:

Vychází z aktuální potřeby doby, kdy dětem schází přímý kontakt s přírodou. V poslední době je častý trend „nepoužívat vlastní nohy – všude si dojet autem“. Děti nejsou fyzicky zdatné a přírodu znají často zprostředkovaně z televize, počítačových her, knih, z okénka auta.

Děti z naší MŠ vzhledem ke svým speciálním vzdělávacím potřebám a trendu poslední doby potřebují vzbudit zájem o přírodu, prohloubit smyslové vnímání a prožitky. V tomto integrovaném bloku se budou děti učit vnímat, pozorovat a naslouchat přírodě, hrát si v ní. Je zaměřen na vytváření pozitivního vztahu k přírodě a její ochraně.

Dílčí vzdělávací bloky:

- NEJBLIŽŠÍ OKOLÍ (MŠ, zahrada)
- ROČNÍ DOBY (jaro, léto, podzim, zima)
- VODA (řeka, potok, rybník, skupenství vody)
- LES
- ZVÍŘATA (domácí, volně žijící, cizokrajná, ptáci, hmyz)
- ROSTLINY (stromy, květiny, ovoce, zelenina)
- OCHRANA PŘÍRODY (péče o okolní životní prostředí, EVVO aktivity, Den země)

Hlavní vzdělávací cíle bloku:

- Seznamujeme děti s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváříme pozitivní vztah k němu.

- Vytváříme a prohlubujeme vztah k živé a neživé přírodě, rozšiřujeme povědomí o vlastní sounáležitosti se světem.
- Seznamujeme děti s jednotlivými ročními obdobími.
- Poznáváme rozmanitost a proměnlivost přírody kolem nás.
- Rozvíjíme úctu k životu ve všech jeho formách (vztah dítě a maminka, rodiče, dítě a prarodiče, zvířata, rostliny).
- Poznáváme, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit.
- Rozvíjíme a využíváme všech smyslů.
- Rozvíjíme tvořivé myšlení, řešení problémů, kooperativní dovednosti.
- Osvojujeme u dětí praktické dovedností přiměřené věku.

Výstupy integrovaného bloku (kompetence):

- Má základní poznatky o přírodě, která děti obklopuje, o jejich rozmanitostech a proměnách.
- Učí se řešit problémy na základě bezprostřední zkušenosti, postupovat cestou pokusu a omylu, snaží se zkoušet (experimentovat), spontánně vymýšlet nová řešení problémů, situací, hledat různé možnosti a varianty.
- Orientuje se v charakteristických znacích jednotlivých ročních období.
- Využívá informativní a komunikativní prostředky (VOKS, zážitkové deníky, komunikační knihy, knížky, encyklopedie, I-Pad).
- Uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky.
- Učí se poznávat, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomovat si, že svým chováním se na něm podílí a že ho může ovlivnit.

Konkretizované očekávané výstupy:

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Vnímání
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.2.1 Vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů. 5.1.2.2 Vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (nového, změněného, chybějícího). 5.1.2.3 Zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité.
Konkretizované výstupy	- zaregistrovat změny ve svém okolí (všimnout si a rozpoznat, co se změnilo)

	<i>např. ve třídě, na kamarádovi, obrázku)</i> - rozlišit zvuky a známé melodie, rozlišit a napodobit rytmus - sluchem rozlišit slova, slabiky, počáteční slabiky a hlásky ve slovech - využívat podpory AAK - rozlišit tvary předmětů, základní geometrické tvary, základní barvy (červená, modrá, žlutá), barvy složené (oranžová, zelená, fialová), další barevné kvality (odstíny aj.) a vlastnosti objektů např. lesk, hladkost a jiné specifické znaky - správně reagovat na světelné a akustické signály - rozpoznat odlišnosti v detailech (např. vyhledat a doplnit chybějící část v obrázku, jednotlivé části složit v celek, nalézt cestu v jednoduchém labyrintu, složit puzzle, hrát pexeso, domino, lotu) - odhalit podstatné a nepodstatné znaky, charakteristické znaky předmětů, osob, zvířat - rozlišit známé chutě a vůně i zápachy (např. slané, sladké, kyselé, hořké, vůni koření, různých pochutin) - vnímat hmatem odlišnosti různých materiálů, vlastnosti předmětu (např. strukturu povrchu), určit tvar, materiál, počet, velikost
--	--

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Řešení problémů, učení
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.2.4 Řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně. 5.1.2.5 Nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným. 5.1.2.6 Projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film. 5.1.2.7 Vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení. 5.1.2.8 Postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí. 5.1.2.9 Prožívat radost ze zvládnutého a poznání.
Konkretizované výstupy	- slovně, AAK, výtvarně, technicky vyjádřit svoje jednoduché „nápady“, experimentovat, některé problémy řešit cestou pokus – omyl - samostatně se rozhodnout v některých činnostech - jednoduchý problém vyřešit samostatně i ve spolupráci s kamarády, při složitějších se poradit, postupovat podle pokynů a instrukcí - vymýšlet nová řešení nebo alternativní k běžným (např. jak by to šlo jinak, co by se stalo, kdyby) a verbalizovat je - projevovat zájem o poznávání písmen a číslic, prohlížet si knihy (atlasy, encyklopedie, obrázkové knihy, leporela), znát některé dětské knihy a vyprávět o nich, informace vyhledat v encyklopediích - verbalizovat myšlenkové pochody, přemýšlet nahlas, popsat, jak problém či situaci řešit (např. jak staví stavbu, skládá puzzle) - přicházet s vlastními nápady - projevovat zájem o nové věci, dotazovat se při nepochopení, zkoušet, experimentovat - nechat se získat pro záměrné učení - odlišit hru od systematické povinnosti - zacházet s předměty digitální technologie, využívat nejzákladnější funkce počítače (zapnout-vypnout, práce s myší, jednoduchou klávesnicí), umět používat I-Pad

	Sebepojetí, city, vůle
podoblast	Vůle, vytrvalost, city a jejich projevy
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.2.10 Vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost i její dokončení. 5.1.2.11 Uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky. 5.1.2.12 Prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí, snažit se ovládat své afektivní chování. 5.1.2.13 Těšit se z hezkých a příjemných zážitků, přírodních a kulturních krás i setkávání se s uměním. 5.1.2.14 Zachytit a vyjádřit své prožitky.
Konkretizované výstupy	- <i>odložit splnění osobních přání na pozdější dobu</i> - <i>odhadnout, na co stačí, uvědomovat si, co neumí a co se chce naučit (vyhledávat příležitosti, umět požádat o pomoc)</i> - <i>přijmout povinnost, soustředit se na činnost a samostatně ji dokončit</i> - <i>přijímat pokyny</i> - <i>plnit činnosti podle instrukcí</i> - <i>přiměřeně reagovat ve známých situacích, umět se zklidnit, ovládnout se, potlačit projev agrese</i> - <i>projevovat se citlivě k živým bytostem, přírodě i věcem, pomáhat druhým (např. kamarádům, mladším, slabším, aj.)</i> - <i>přirozeně a v míře dané osobnostními předpoklady projevovat pozitivní i negativní emoce (soucit, radost, náklonnost, spokojenost, ale také strach, smutek)</i> - <i>přirozeně projevovat radost z poznání a zvládnutého (radovat se, že umí píseň, básničku, ukazuje obrázek, předvádí taneček, výrobek)</i> - <i>umět to, co prožívá, vyjádřit slovně, výtvarně pohybově, mimikou (zážitky jednotlivé či v časové posloupnosti jako výtvarné vyprávění, komentovat obrázky apod., pomocí hudby, hudebně pohybovou a dramatickou improvizací atd.)</i> - <i>Rozhodovat sám o sobě (o svém chování)</i>

Podoblast	Poznatky, sociální informovanost
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.2.15 Orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí. 5.1.2.16 Osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi. 5.1.2.17 Mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte. 5.1.2.18 Vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný.
Konkretizované výstupy	- <i>orientovat se ve školním prostředí, vyznat se v blízkém okolí (vědět, co se kde v blízkosti mateřské školy nachází, např. obchody, zastávka, hřiště, škola, pošta, policie, lékař, knihovna, hasiči, sportoviště)</i> - <i>zvládat běžné činnosti, požadavky i jednoduché praktické situace, které se v</i>

	<i>mateřské škole opakují</i> - rozumět běžným okolnostem a dějům, jevům a situacím, s nimiž se běžně setkává (rozumět tomu, co se ve známém prostředí děje) - mít poznatky z nejrůznějších oblastí života a poznání v rozsahu podle toho, s čím se v praxi setkává, co kolem sebe vidí, co prožívá, co mu bylo zprostředkováno či vysvětleno (např. poznatky o přírodě živé i neživé, o přírodních jevech a dějích, o lidech a jejich životě, o kultuře či technice) - uvědomovat si, že jak svět přírody, tak i svět lidí je na různých částech naší planety různorodý a pestrý a ne vždy šťastný - mít poznatky o své zemi, (znát název státu, státní vlajku, hymnu, prezidenta, hlavní město, významné svátky a události) - mít poznatky o existenci jiných zemí, národů a kultur (znát typické znaky některých významných národů - přírodní podmínky, oblečení, zvyky, strava, stavby, kde co roste, nebo se pěstuje, žijí zvířata apod.) - mít poznatky o planetě Zemi, vesmíru apod. (např. o koloběhu vody, střídání denních i ročních období a jejich příčinách, některých planetách) - chápat základní pravidla chování pro chodce - mít poznatky o zvycích a tradicích kraje, přijmout tradici oslav
--	---

Podoblast	Vztah k životnímu prostředí
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.2.19 Rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat. 5.1.2.20 Mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se lidé chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí. 5.1.2.21 Pomáhat pečovat o okolní životní prostředí.
Konkretizované výstupy	- znát, co je škodlivé a nebezpečné (povědomí o nebezpečí a jedovatosti některých rostlin, hub a plodů), různé nástrahy a rizika ve spojení s přírodou i neovlivnitelné – vítr, déšť záplavy, teplo, sucho, mrazy, co může ohrožovat zdravé životní prostředí - uvědomovat si, že člověk a příroda se navzájem ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní prostředí (podporovat či narušovat zdraví, přírodní prostředí i společenskou pohodu) - všímat si nepořádku a škod, dbát o pořádek a čistotu, starat se o rostliny, zvládat drobné úklidové práce, nakládat vhodným způsobem s odpady, chápat význam třídění odpadu (umět přiřadit materiál-papír, sklo, plast, k označené barvě kontejneru), chránit přírodu v okolí, živé tvory apod. - spoluvytvářet pohodu prostředí (cítil se spokojeně a bezpečně) - být citlivý k přírodě

Nabídka činností:

- *volné hry, experimenty s přírodninami* (žaludy, ořechy, klacíky, mušlemi, oblázky), odpadovým materiálem (víčka, papírové rourky, brčka), různými materiály (kámen, písek, voda, kovové předměty a magnetky) a předměty, zkoumání jejich vlastností (třídění, přesypání, vážení apod.),
- *manipulační činnosti* s předměty, pomůckami, nástroji (v koutcích, na zahradě),
- *smyslové a námětové hry* (na statek, ZOO, veterináře),
- *poučení o možných nebezpečných situacích* a možnostech, jak se chránit před nemocemi (Covid-19, respirační onemocnění), pozor na manipulaci s některými předměty (horké, jedovaté, chemikálie), kontakt se zvířaty (pes, vosa), jedovaté rostliny (na zahrádkách, v parcích), nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy (dostatečné oblečení, bezpečnost),
- *komentování zážitků a aktivit* (komunikační kruh, zážitkový deník), kladení otázek a hledání odpovědí (hádky, hry), diskuse nad problémem (využívat nápadů dětí),
- *sledování rozmanitosti a změn v přírodě* (příroda živá, neživá, přírodní děje a jevy, rostliny a živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období),
- *podnícení zájmu o floru i faunu* - návštěvy zverimexu, přírodovědného centra v ZŠ Bezručova, veterinární školy,
- *Projektové dny* (Skřítki Podzimníčci, Jak kapička cestovala, Za zvířátky, Den země, K přírodě aktivně), dílny pro rodiče,
- *práce s knihou*, s obrazovým materiálem, PC, I-Padem (výukové programy např. Barevné kamínky, s médii),
- *estetické a tvůrčí aktivity, kooperativní činnosti*,
- *v co největší míře využívání pobytu na školní zahradě*, vycházky, výlety do různých biotopů (les, louka, rybník, řeka, park apod.),
- *třídění odpadu* na třídách, strukturované úkoly v altánu, pracovní listy,
- *aktivní účast na úklidu školní zahrady* – hrabání listí, odvážení do popelnice na bio odpad, seznámení s pracovním náčiním a manipulace s ním,
- *péče o ptáky v zimě* – krmítka na školní zahradě.

5.1.3 S kamarádem jdeme krokem celým rokem

Charakteristika integrovaného bloku:

Obsah tohoto bloku prochází celým školním rokem a doplňuje se vzájemně s ostatními třemi bloky ŠVP. Má za cíl seznámit děti s charakteristickými ději v jednotlivých ročních obdobích a českými tradicemi a zvyky. Tento blok má dále prohloubit povědomí o mezilidských morálních hodnotách a ukázat dítěti funkce rolí ve společnosti.

Dílčí vzdělávací bloky:

ROČNÍ OBDOBÍ (svátky, oslavy):

- TŘI KRÁLOVÉ
- MASOPUST A KARNEVAL
- VÍTÁNÍ JARA A VELIKONOCE
- DEN MATEK
- POSVÍCENÍ (úroda, sklizně, poutě)
- SLAVNOSTI DÝNÍ („Dušičky“, „Halloween“)
- MIKULÁŠ
- ADVENT
- VÁNOCE
- POHÁDKOVÝ TÝDEN (klasické pohádky)

Hlavní vzdělávací cíle integrovaného bloku:

- Vytváříme povědomí o lidových tradicích a zvycích.
- Vzbuzujeme zájem o lidovou kulturu své země.
- Rozvíjíme řečové schopnosti.

Výstupy integrovaného bloku (kompetence):

- Dítě má elementární poznatky o světě lidí a kultury.
- Učí se nejen spontánně, ale i vědomě.
- Dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady.
- Průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu.
- Napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů.
- Má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami.

- Vytváří si povědomí o lidových tradicích a zvycích.

Konkrétní očekávané výstupy:

	Jazyk a řeč
Podoblast	Výslovnost, gramatická správnost řeči, porozumění, vyjadřování, dorozumívání
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.3.1 Správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči. 5.1.3.2 Pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno. 5.1.3.3 Vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, ve vhodně zformulovaných větách. 5.1.3.4 Vést rozhovor, formulovat otázky, odpovídat, slovně reagovat. 5.1.3.5 Domluvit se slovy. 5.1.3.6 Porozumět slyšenému. 5.1.3.7 Sledovat a vyprávět příběh, pohádku. 5.1.3.8 Připravuje se pro život v mnohojazyčné evropské společnosti.
Konkretizované výstupy	- spontánně vyprávět zážitky ze sledování filmových pohádek nebo pohádek z médií - vyslovovat všechny hlásky správně a mluvit zřetelně, gramaticky správně, v přiměřeném tempu, ovládat sílu a intonaci hlasu - znát většinu slov a výrazů běžně používaných v prostředí dítěte (např. sdělit svoje jméno a příjmení, adresu, jména rodičů, sourozenců, kamarádů, učitele, rozumět většině pojmenování, které se týkají dítěti známých předmětů, popř. znát i některé, které se týkají vzdálenějšího světa) - mít přiměřeně bohatou slovní zásobu, dokázat osvojená slova aktivně uplatnit v řeči, používat větší množství slovních obrátů, správně určovat a pojmenovávat věci a jevy ve svém okolí - používat jednoduchá souvětí, vyjádřit myšlenku, nápad, mínění, popsat situaci, událost, vyjádřit svoje pocity, prožitky - dodržovat pravidla konverzace a společenského kontaktu – řečovou kázeň (např. dokázat naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, dokázat zformulovat otázku, samostatně a smysluplně odpovědět na otázku, umět komentovat zážitky a aktivity, posuzovat slyšené) - dorozumět se verbálně i nonverbálně (např. používat gesta, udržet oční kontakt, reagovat správně na neverbální podněty) - sledovat a zachytit hlavní myšlenku příběhu, vyslechnutý příběh převyprávět samostatně, věcně správně, popř. dokázat odhadnout, jak by mohl příběh pokračovat - předat vzkaz - chápat jednoduché hádanky a vtipy - poznat a najít k sobě slova, která se rýmují, doplnit chybějící slovo rýmu - poznat a vyhledat slova protikladného významu (antonyma), podobného významu (synonyma), stejně znějící a slova různého významu (homonyma) - rozkládat slova na slabiky - vyčlenit hlásku na počátku a na konci slova - rozlišit krátké a dlouhé samohlásky - znát, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit - vnímat jednoduché písně, rýmy, popěvky v cizím jazyce
Podoblast	Pozornost, soustředěnost, paměť
Očekávané výstupy Z RVP PV	5.1.3.9 Záměrně se soustředit a udržet pozornost. 5.1.3.10 Vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení.

	5.1.3.11 Naučit se nazpaměť krátké texty, záměrně si zapamatovat a vybavit.
Konkretizované výstupy	- soustředěně poslouchat pohádku, hudební skladbu, divadelní hru (např. sledovat pozorně divadelní představení a následně ho reprodukovat), nenechat se vyrušit – neodbíhat od činnosti, pracovat v klidu (např. vyřešit labyrint) - dokončit hru (neodbíhat od ní) i rozdělanou činnost - udržet pozornost i při méně atraktivních činnostech - uposlechnout pokynu dospělého a řídit se jím - zapamatovat si krátké říkanky, rozpočítadla, jednoduché básničky, písničky a reprodukovat je, přijmout jednoduchou dramatickou úlohu - zapamatovat si pohádku, děj, příběh a převyprávět ho - záměrně si zapamatovat a vybavit si prožité příjemné i nepříjemné pocity (např. vyprávět zážitky z výletu), viděné (např. vyjmenovat květiny viděné na procházce), slyšené (např. zapamatovat si rytmus, melodii) - pamatovat si postup řešení (např. postup jednoduché stavby, postup řešení labyrintu, určitý algoritmus, zapamatovat si umístění obrázku na konkrétním místě - Pexeso) - zapamatovat si různé zvuky zvířat, běžně užívaných předmětů – sklo, papír, kov, dřevo, ale i událostí – kroky, dveře, tekoucí voda, vítr, déšť, bouřka apod., melodii (zvuky hudebních nástrojů), jednoduché taneční kroky, pořadí cviků nebo úkonů (např. skákání Panáka), krátký rytmický celek - uplatňovat postřeh a rychlost

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Časoprostorová orientace
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.3.12 Chápat prostorové pojmy, elementární časové pojmy. 5.1.3.13 Orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase.
Konkretizované výstupy	- rozlišovat vpravo – vlevo na vlastním těle, v prostoru s oporou o nějaký předmět - rozlišovat a používat základní prostorové pojmy (např. dole, nahoře, uprostřed, před, za, pod, nad, uvnitř, vně, u, vedle, mezi, nízko, vysoko, na konci, na kraji, vpředu, vzadu, blízko, daleko, dopředu, dozadu, nahoru, dolů) a těchto pojmů běžně užívat - rozlišovat vzájemnou polohu dvou objektů - orientovat se v řadě (např. první, poslední, uprostřed) - orientovat se v prostoru podle slovních pokynů - orientovat se v časových údajích v rámci dne (např. dopoledne, poledne, odpoledne) - rozlišovat základní časové údaje, uvědomit si plynutí v čase (např. noc, den, ráno, večer, dnes, zítra, včera, dny v týdnu) - rozlišovat roční období (jaro, léto, podzim, zima) i jejich typické znaky
	Poznávací schopnosti
Podoblast	Základní matematické, početní a číselné pojmy a operace
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.3.14 Chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a dle potřeby je využívat. 5.1.3.15 Přemýšlet, uvažovat, a své myšlenky i úvahy vyjádřit.
Konkretizované výstupy	- rozpoznat geometrické tvary - čtverec, kruh, trojúhelník, obdélník

	- rozumět a používat základní pojmy označující velikost (malý - velký, větší - menší, nejmenší – největší, dlouhý- krátký, vysoký - nízký, stejný) - rozumět a používat základní pojmy označující hmotnost (lehký – těžký, lehčí – těžší, nejlehčí – nejtěžší, stejně těžký) - porovnat a uspořádat předměty dle stanoveného pravidla (např. od nejmenšího k největšímu; poznat, co do skupiny nepatří), třídit předměty minimálně dle jednoho kritéria (např. roztrždit knoflíky na hromádky dle barvy, tvaru, velikosti) - orientovat se v číselné řadě 1 – 10, vyjmenovat ji, porovnat, že 5 je více než 4, chápat číslo jako počet prvků - posoudit početnost dvou souborů a určit počet do 6 (např. o kolik je více a o kolik je méně, kde je stejně) - chápat, že číslovka označuje počet (např. 5 je prstů na ruce, 5 je kuliček) - chápat jednoduché souvislosti, nacházet znaky společné a rozdílné, porovnat, dle společných či rozdílných znaků (např. vybrat všechny předměty vyrobené ze dřeva), zobecňovat vybrat ovoce, zeleninu, hračky, nábytek, dopravní prostředky atd.), řešit jednoduché labyrinty, rébusy a hádanky - řešit labyrinty (sledovat cestu)
--	---

Podoblast	Sebeovládání a přizpůsobivost
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.3.16 Ve známých a opakujících se situacích, kterým rozumí, se snažit ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování. 5.1.3.17 Uvědomovat si svoje možnosti a limity. 5.1.3.18 Přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky (sebehodnocení).
Konkretizované výstupy	- reagovat přiměřeně dané situaci (odmítat agresi, přijímat vzor společenského chování, umět se podřídit) - odhadnout, na co stačí, uvědomovat si, co mu nejde, co je pro ně obtížné - plánovat přiměřeně věku (ví, čeho chce dosáhnout a proč) - hodnotit druhé, sebe hodnotit vzhledem k aktuální situaci a možnostem - přijímat drobný neúspěch (vnímat ho jako přirozenou skutečnost, že se mu někdy něco nedaří), umět přijmout sdělení o případných dílčích nedostacích, být schopné se z něho poučit - přizpůsobit se společenství, projevovat zájem o spolupráci - umět se přizpůsobit změnám

Nabídka činností:

- herní aktivity (tematické hry na třídách, na zahradě, v okolí školky),
- projektové dny k tématům jako je Slavnost dýní, Mikuláš, Advent, Karneval, Masopust, Vyhánění zimy a vítání jara,
- dílny s rodiči (u témat jako Velikonoce, Slavnosti dýní, Vánoce, popř. i dalších se organizují setkání rodičů a dětí u výtvarných činností),
- komunikační kruhy (v jednotlivých třídách k daným tématům),
- slavnosti v rámci zvyků a tradic (slavnosti dýní, adventní nebo vánoční besídka, karneval, vítání jara, Velikonoce),

- *literární, výtvarné, hudební a dramatické činnosti* (dramatizace pohádek, poslech hudby, interpretace hudby, hry na malíře, seznamování s výtvarnými technikami, vytváření příběhů podle fantazie),
- *různorodé společné hry* a skupinové aktivity (práce ve skupinkách při projektových dnech, spolupráce všech tří tříd při různých akcích, pohybové hry na třídách),
- *aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění* (kulturní akce mimo školu – divadelní a hudební představení, koncerty, výstavy),
- *práce v keramické dílně* - výrobky k jednotlivým tématům,
- *práce s knihou* (prohlížení tematických knih, pracovní listy k příběhům, interpretace příběhů, dějová posloupnost příběhů)
- *výukové programy* (Barevné kamínky), práce na PC, I- Padu.

5.1.4 S kamarádem ve světě lidí

Charakteristika integrovaného bloku:

V tomto bloku je záměrem vzdělávacího úsilí pedagogů založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění. Uvést dítě do společenství ostatních lidí a do pravidel soužití s ostatními. Seznámit ho se světem materiálních i duchovních hodnot, kultury a umění. Pomoci dítěti osvojit si potřebné dovednosti, návyky i postoje a umožnit mu aktivně se podílet na utváření společenské pohody ve svém sociálním prostředí.

Dílčí vzdělávací bloky:

- TECHNIKA
- ŘEMESLA
- DOPRAVA
- MATERIÁLY (co se z čeho vyrábí, tvoření z keramické hlíny)
- BYDLENÍ (město, vesnice, naše město)
- CESTOVÁNÍ (Česká republika, cizí země)

Hlavní vzdělávací cíle bloku:

- Rozvíjíme základní kulturně společenské postoje, návyky a dovednosti dětí, rozvíjíme u dětí schopnosti projevovat se autenticky, chovat se

autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny.

- Seznamujeme děti se světem lidí, kultury a umění, osvojujeme si základní poznatky o prostředí, v němž žijí.
- Učíme děti zacházet se základními technickými předměty (počítač, tablet, mechanické a technické hračky).
- Rozvíjíme zvládání výtvarných a manipulačních činností, provádění jednoduchých úkonů s různými pomůckami, materiály.
- Vytváříme u dětí povědomí o existenci ostatních kultur a národností.
- Vytváříme u dětí základy aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvíjíme dovednosti umožňující tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat.
- Vytváříme u dětí elementární povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách.
- Seznamujeme děti a procvičujeme s nimi zvládání základního chování v dopravních situacích.

Výstupy integrovaného bloku (kompetence):

- Poznávat pravidla společenského soužití, učit děti dodržovat pravidla při práci ve třídě, rozlišovat rozdíly v komunikaci s dětmi a s dospělými.
- Vytvářet u dětí povědomí o mezilidských morálních hodnotách.
- Zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.).
- Uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc).
- Mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte.

- Vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý - jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, zemích).
- Všimnout si změn a dění v nejbližším okolí.

Konkrétní očekávané výstupy:

Podoblast	Jemná motorika, koordinace ruky a oka
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.4.1 Ovládat koordinaci ruky a oka, zvládnout jemnou motoriku. 5.1.4.2 Zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, nástroji a materiály.
Konkretizované výstupy	- upřednostňovat užívání pravé či levé ruky při kreslení či v jiných činnostech, kde se preference ruky uplatňuje - tužku držet správně, tj. dvěma prsty, třetí podložený, s uvolněným zápěstím - vést stopu tužky při kresbě, apod. - napodobit základní geometrické obrazce, různé tvary, popř. písmena - pracovat se stavebnicemi, skládankami (stavět z kostek, navlékat korálky, skládat mozaiky, zavázat kličku) - zvládat výtvarné činnosti, provádět jednoduché úkony s výtvarnými pomůckami (např. tužkou, pastelem, štětcem, nůžkami) a materiály (např. papírem-překládání, textilem, modelovací hmotou) - kreslit, malovat, modelovat, vytrhávat, stříhat, lepit, vytvářet objekty z přírodních i umělých materiálů - zacházet správně s jednoduchými rytmickými a hudebními nástroji (např. trianglem, bubínkem, chřestidly)

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Rozlišování obrazných znaků a symbolů, grafické vyjadřování
Očekávané výstupy Z RVP PV	5.1.4.3 Zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité. 5.1.4.4 Rozlišovat některé obrazné symboly a porozumět jejich významu a funkci.
Konkretizované výstupy	- rozlišit některé jednoduché obrazné symboly, piktogramy a značky, umět je používat (např. číst piktogramy, pochopit obrázkové čtení) - pochopit význam piktogramu (např. pravidla chování ve skupině, v hromadném dopravním prostředku, znát význam elementárních dopravních značek a označení nebezpečí (elektřina, zákaz rozdělování ohně, koupání, skákání do vody atd.) - rozpoznat některé grafické znaky s abstraktní podobou (např. zná některé číslice, písmena, dopravní značky) - sledovat očima zleva doprava a dle potřeby i zprava doleva, případně v dalších směrech, jmenovat objekty zleva doprava, vyhledat první a poslední objekt ve skupině, vést čáru zleva doprava, shora dolů - objevovat význam ilustrací, soch, obrazů

	- <i>poznat napsané své jméno, podepsat se tiskacím písmem svým jménem, popř. graficky označit své výtvary (např. použít nějaký symbol)</i> - <i>napodobit základní geometrické znaky a tvary (čára svislá, čára vodorovná, křížek, vlnovka, kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník atd.)</i> - <i>napodobit některá písmena, číslice</i> - <i>poznat některé hudební znaky</i>
--	--

	Sebepojetí, city, vůle
podoblast	Vůle, vytrvalost, city a jejich projevy
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.4.5 Vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost i její dokončení. 5.1.4.6 Uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky. 5.1.4.7 Prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí, snažit se ovládat své afektivní chování. 5.1.4.8 Těšit se z hezkých a příjemných zážitků, přírodních a kulturních krás i setkávání se s uměním. 5.1.4.9 Zachytit a vyjádřit své prožitky.
Konkretizované výstupy	- <i>odložit splnění osobních přání na pozdější dobu</i> - <i>odhadnout, na co stačí, uvědomovat si, co neumí a co se chce naučit (vyhledávat příležitosti, umět požádat o pomoc)</i> - <i>přijmout povinnost, soustředit se na činnost a samostatně ji dokončit</i> - <i>přijímat pokyny</i> - <i>plnit činnosti podle instrukcí</i> - <i>přiměřeně reagovat ve známých situacích, umět se zklidnit, ovládnout se, potlačit projev agrese</i> - <i>projevovat se citlivě k živým bytostem, přírodě i věcem, pomáhat druhým (např. kamarádům, mladším, slabším, aj.)</i> - <i>přirozeně a v míře dané osobnostními předpoklady projevovat pozitivní i negativní emoce (soucit, radost, náklonnost, spokojenost, ale také strach, smutek)</i> - <i>přirozeně projevovat radost z poznání a zvládnutého (radovat se, že umí píseň, básničku, ukazuje obrázek, předvádí taneček, výrobek)</i> - <i>umět to, co prožívá, vyjádřit slovně, výtvarně pohybově, mimikou (zážitky jednotlivé či v časové posloupnosti jako výtvarné vyprávění, komentovat obrázky apod., pomocí hudby, hudebně pohybovou a dramatickou improvizací atd.)</i> - <i>Rozhodovat sám o sobě (o svém chování)</i>

Podoblast	Kultura, umění
Očekávané výstupy Z RVP	5.1.4.10 Vnímat umělecké a kulturní podněty, hodnotit svoje zážitky. 5.1.4.11 Zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných činností, dovedností a technik. 5.1.4.12 Vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální.
Rozpracované	

výstupy	- <i>pozorně poslouchat a sledovat se zájmem uměleckou produkci (např. literární, filmovou, výtvarnou, dramatickou, hudební)</i> - <i>vyjádřit a zhodnotit prožitky (co se líbilo a co ne, co a proč zaujalo, co bylo zajímavé, překvapivé, podnětné apod.)</i> - <i>v kulturních místech (např. divadle, galerii, muzeu atd.) respektovat dohodnutá pravidla a nerušit ostatní při vnímání umění</i> - <i>všímat si kulturních památek kolem sebe (pomník, hrad, zámek, zajímavá stavba atd.)</i> - <i>zobrazovat objekty reálné i fantazijní různými výtvarnými výrazovými prostředky (např. kresbou, malbou, plošným a prostorovým vytvářením s využíváním různých materiálů – viz výše)</i> - <i>vyjadřovat se zpěvem, hrou na jednoduché rytmické či hudební nástroje, hudebně pohybovou činností (viz výše)</i>
---------	--

Podoblast	Sociabilita
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.4.13 Uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je. 5.1.4.14 Uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého, učit se přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou. 5.1.4.15 Respektovat potřeby jiného dítěte. 5.1.4.16 Chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný, že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené. 5.1.4.17 Odmítnout komunikaci, která je dítěti nepřijemná.
Konkretizované výstupy	- <i>obhajovat svoje potřeby, svůj postoj či přání, přijímat také názor druhého, dohodnout se na kompromisním řešení</i> - <i>všímat si, co si druhý přeje či potřebuje (např. dělit se s druhým dítětem o hračky, pomůcky, pamlsky, podělit se s jiným dítětem o činnost, počkat, vystřídat se)</i> - <i>chápat, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí a že je to přirozené</i> - <i>k mladšímu, slabšímu či postiženému dítěti se chovat citlivě a ohleduplně (neposmívat se mu, pomáhat mu, chránit ho)</i> - <i>porozumět běžným projevům emocí a nálad (např. vnímat, že je jiné dítě smutné, zklamané nebo naopak něčím nadšené, že má radost)</i> - <i>nepříjemný kontakt a komunikaci dokázat odmítnout</i> - <i>bránit se projevům násilí jiného dítěte (nenechat si ubližovat, nenechat se šidit, bránit se posmívání, ohradit se proti tomu)</i> - <i>uvědomit si vztahy mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi pohlavími, úcta ke stáří)</i> - <i>spoluvytvářet prostředí pohody</i> - <i>respektovat rozdílné schopnosti</i> - <i>důvěřovat vlastním schopnostem</i> - <i>cítit sounáležitost s ostatními</i> - <i>nabídnout pomoc</i>

Podoblast	Adaptabilita ke změnám
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.4.18 Všimát si změn a dění v nejbližším okolí. 5.1.4.19 Porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé, přizpůsobovat se jim.
Konkretizované výstupy	- <i>zajímat se, co se v okolí děje, všimát si dění změn ve svém okolí (např. v přírodě), proměny komentovat, přizpůsobit oblečení – rozlišení pocitu chladu a tepla, chování</i> - <i>vědět, že se stále něco děje, že všechno kolem plyne, vyvíjí se a proměňuje běžně proměnlivé okolnosti v mateřské škole vnímat jako samozřejmé a přirozené se tomuto dění přizpůsobovat</i> - <i>ctít oslavy narozenin, svátků, slavností</i>

Nabídka činností:

- *aktivitty vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy – seznamování se s prostředím MŠ, s personálem,*
- *hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí – námětové hry, kooperativní hry, herní role, pantomima (exkurze - povolání, řemesla),*
- *přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů (vycházky do okolí, výlety, návštěvy knihoven, divadel, galerií, přírodovědných a chovatelských kroužků, ZOO),*
- *aktivitty zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, lékáren, informačních center) – vždy za dodržení epidemiologických nařízení a hygienických zásad,*
- *sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé (výstavy k různým výročím, výstavy výtvarných prací žáků ze zájmových kroužků),*
- *poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (respirační onemocnění, Covid-19, dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nepříznivé přírodní jevy – praktické ukázky, informace z médií), prevence úrazů u dětí v mateřské škole,*
- *hry a aktivitty na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného*

chování v některých dalších situacích, které mohou nastat (akce dopravní policie pro MŠ, účast na akci „Bezpečné město“),

- *praktické užívání některých technických přístrojů*, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává (mobilní telefony, PC, práce s internetem, hry, výukové programy, technické přístroje v domácnosti, I-Pady),
- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami – dřevo, kůže, sklo, hlína, molitan, umělá vlákna - výrobky z těchto materiálů),
- *seznamování dítěte s elementárními (dítěti srozumitelnými) reáliemi o naší republice* a reáliemi o jiných kulturách (návštěva muzea, výlety do jiných měst, prohlížení encyklopedií, práce s mapou, globusem, výukové programy na DVD, PC (Barevné kamínky, I-Padu).

5.2 Doplnující programy

5.2.1 Řečová výchova a komunikace

Charakteristika programu:

- Vzdělávací priority v MŠ Slunečnice vychází ze speciálních vzdělávacích potřeb dětí a respektují jejich individuální potřeby.
- Vzhledem k tomu, že v poslední době přibývá mezi žáky naší MŠ stále více dětí s narušenou komunikační schopností a s poruchami autistického spektra (PAS) a autismem, je pro nás jednou **z hlavních vzdělávacích priorit komunikace**.
- Komunikace člověka s ostatními lidmi je jednou z nejdůležitějších životních potřeb. Komunikace a zejména mluvená řeč sehrává významnou roli v rozvoji celé osobnosti člověka. Řeč je významným prostředkem edukace a socializace. Každý člověk má právo na jazyk, kterému bude rozumět a pomocí něj se vyjadřovat. Mnohým osobám (dětem i dospělým) je však komunikace mluvenou řečí odepřena.
- K rozvoji komunikace u dětí s narušenými komunikačními schopnostmi **využíváme alternativní metody**: piktogramy, fotografie, předměty, VOKS –

výměnný obrázkový komunikační systém. Výběr vhodného systému komunikace závisí na stupni narušení komunikační schopnosti dítěte, tj. na stupni porozumění signálům neverbální komunikace a stupni porozumění řeči, mentální úrovni a v neposlední řadě i na motorických schopnostech dítěte.

Dílčí vzdělávací cíle:

- Rozvíjet u dětí řečové schopnosti a jazykové dovednosti receptivní (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivní (výslovnost, vytváření pojmů, mluvní projev, vyjadřování).
- Spolupráce s rodinou a logopedy (logopedy dětí a s logopedem v MŠ).
- Rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a alternativních způsobů komunikace (u dětí s autismem, PAS a kombinovanými vadami).
- Umožnit dětem, které mají snížené verbální komunikační schopnosti, aby se staly aktivními účastníky komunikace.
- Spolupráce s rodinou – zacvičení rodiny v nácviku VOKSu, seznámení s metodikou, abychom zajistili jednotný způsob práce v MŠ i doma, což vede k rychlejšímu postupu a pochopení komunikace dítětem.
- Spolupráce se SPC Rukavička, se SZŠ a PŠ, kam většina dětí z MŠ přechází.

Nabídka činností:

- *artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti, dechová cvičení,*
- *společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.),*
- *logopedická prevence (skupinová a individuální) a logopedická péče,*
- *využití alternativní komunikace u dětí s autismem, PAS a kombinovanými vadami (VOKS – piktogramy, komunikační tabule, komunikační karta, komunikační kniha, zážitkový deník, procesuální schémata; strukturované učení),*
- *poslech pohádek, sledování divadelního představení v MŠ i v divadle, dramatizace pohádek,*

- *VOKS, piktogramy, strukturované učení, tablet se speciálními programy na podporu a motivaci k rozvoji řeči, Kouzelné čtení a elektronická Albi tužka.*

5.2.1.1 Strukturované učení

Vzdělávací obsah:

Základy metodiky práce u dětí s autismem: Při práci s dítětem s autismem, je velmi důležité mít neustále na zřeteli fakt, že každý člověk potřebuje ve svém životě určitou míru předvídatelnosti, každý dodržuje určitý řád. Právě lidé s autismem mají schopnost předvídat a plánovat události velmi malou nebo téměř žádnou.

V České republice využíváme metodiku TEACCH programu a mluvíme o tzv. strukturovaném učení.

Filozofie a základy TEACCH programu:

- individuální přístup k dětem,
- aktivní generalizace dovedností (prostupnost a propojenost školního a domácího prostředí),
- úzká spolupráce s rodinou,
- integrace lidí s autismem do společnosti,
- přímý vztah mezi ohodnocením a intervencí,
- pozitivní přístup i k dětem s problematickým chováním a těžkým mentálním handicapem, optimistický pohled na efektivitu a možnosti vzdělávání těchto dětí,
- aktivní snaha o pedagogickou intervenci, řešení problematického chování.

Využití strukturovaného učení v prostředí MŠ

Nejčastěji využívaná výchovně-vzdělávací strategie pro děti s PAS je metoda strukturovaného učení. Tento přístup se využívá především v začátcích péče o tyto děti, kdy pevný režim a využití jejich dobré percepce pomáhá dětem najít souvislosti mezi věcmi, vztahy a běžnými aktivitami ve školce i doma a ovlivňují tak pozitivně chování dítěte.

Metodika je postavena na teoriích učení a chování. Metodika strukturovaného učení zohledňuje širokou a různorodou škálu poruch autistického spektra, osobnostní a charakterové zvláštnosti každého jedince a v neposlední řadě jeho mentální úroveň.

Intervence prováděná metodou strukturovaného učení staví na odstranění deficitů vycházejících z diagnózy PAS a současně rozvíjí silné stránky jedinců s touto diagnózou.

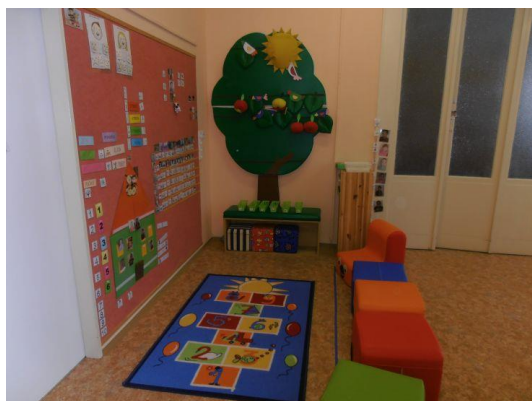
Principy strukturovaného učení

Při uplatňování principů strukturovaného učení je nutné se řídit základním pravidlem, kterým je nastavení systému práce **zleva doprava** a **shora dolů**. Pokud lidé s autismem tuto základní rutinu zvládnou, umožní jim to lepší pochopení pohybů vlastního těla. Zvládnutí rutiny zvýší také jejich schopnost porozumět instrukcím, usnadní jim organizaci pracovních činností, zvýší schopnost předvídatelnosti v čase i v prostoru a umožní jim aktivnější učení se novým dovednostem. Mezi principy patří: individualizace, strukturalizace, vizualizace a motivace. Následně je blíže představíme.

Individualizace – zahrnuje individuální volbu metod a postupů, individuálně volené úlohy, individuálně upravené prostředí a individuální formy vizualizačních pobídek, komunikace a motivace. Všechny děti s autismem se od sebe nějakým způsobem liší. Rozdíly jsou v mentální úrovni, v různé míře výskytu symptomů, rozdílných percepčních schopnostech, v odlišné schopnosti koncentrace, komunikace, v osobnostních charakteristikách, v míře problémového chování a aktivity, v sociálních dovednostech. Z hlediska individuálního přístupu je třeba, aby pedagog zjistil úroveň schopností dítěte a následně zvolil vhodný typ vzdělávání, systému komunikace (verbální, verbální kombinovaný s vizuálním, předmětový, fotografie, piktogramy, kombinace s psanou formou atd.), pomohl určit vhodné pracovní místo a způsob práce.

Strukturalizace – struktura či členění zajišťuje každému člověku určité jistoty a neměnnost, která mu umožní vykonávat každodenní činnosti s danou rutinou. Pomocí jednoznačně viditelného uspořádání prostředí, času a jednotlivých činností je umožněno jedinci s PAS lépe se orientovat v čase a prostoru a pružněji reagovat na změny. Strukturalizace pomáhá člověku s PAS odpovědět na otázky „*Kdy, kde, co, jak, jak dlouho, proč?*“ Pomocí jednoznačně viditelného uspořádání prostředí, času a jednotlivých činností je umožněno jedinci s PAS lépe se orientovat v čase a prostoru a pružněji reagovat na změny.

- Struktura prostoru – jasná a přehledná struktura prostředí umožní člověku s autismem předvídat, **kde** má jednotlivé činnosti vykonávat. V případě, že dojde k nějakým změnám, může prostorová struktura přispět k lepší adaptaci a vyšší míře samostatnosti v novém prostoru (obr. č. 1, 2).

obr. č. 1 – struktura prostoru třídy (ranní kruh),

obr. č. 2 – prostor pro cvičení

- Struktura pracovního místa – úzce souvisí se strukturou prostředí; volba pracovního místa je vždy závislá na míře symptomaticky PAS, motorických dovednostech a na intelektových schopnostech dítěte (obr. č. 3, 4)

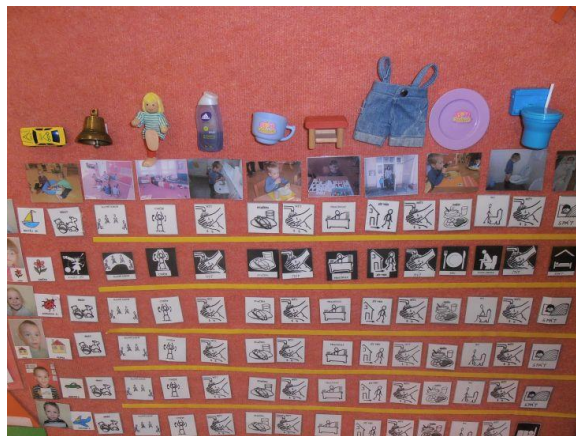
obr. č. 3 – struktura míst pro skupinovou práci, obr. č. 4 – struktura odděleného pracovního místa

- Struktura času – časová struktura se pro jedince s autismem vytváří formou nástěnných a přenosných denních režimů. Jde o sled jednotlivých činností v průběhu dne, které po sobě následují. Denní režim a symboly na něm umístěné odpovídají na otázky „**Co** budu dělat? A „**kdy** to budu dělat?“ Děti v předškolním věku formy zviditelnění času nepoužívají a řídí se verbálními pokyny dospělých. Obvykle se bez problémů odpoutají od právě vykonávané činnosti a pružně reagují na požadavky svých rodičů, učitelů a dalších osob. Dítě s autismem však hůře zvládá změnu aktivit prostřednictvím nepředvídaných verbálních pokynů z důvodu neschopnosti respektovat tyto pokyny a také často v důsledku deficitu rozumění řeči. Čas je tedy třeba zviditelnit, a to formou, které budou rozumět a respektovat ji bez zbytečných stresových situací.

Typy denních režimů:

- **nástěnný denní režim** (líšta na zdi ve vodorovné nebo svislé poloze - obr. č. 5)
- **přenosné denní režimy** (desky s nalepeným suchým zipem, na kterých jsou umístěny jednotlivé symboly).

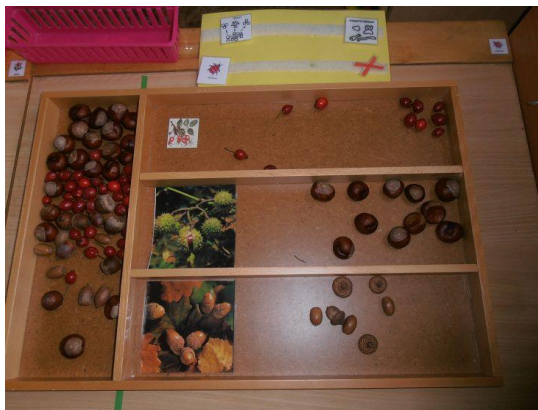
obr. č. 5 – denní režimy dětí

- Struktura činností – pomáhá odpovědět na otázky **jak** splnit zadaný úkol a **jak dlouho** bude splnění úkolu trvat; uspořádání zadaného úkolu je dáno většinou typem strukturované úlohy (krabicové úlohy, úlohy v deskách, úlohy v pořadačích...). Při plnění strukturovaných úloh je nutné využívat pravidlo systému práce zleva doprava a shora dolů – dodržování tohoto

systému práce vypovídá i o délce trvání úkolu (jakmile dítě přemístí komponenty z levé strany na pravou či shora dolů, úkol je splněn).

Typy strukturovaných úloh:

- **krabicové úlohy** jsou nejjednodušší formou strukturovaných úloh, rozměry krabic a uspořádání uvnitř krabice se řídí velikostí a množstvím jednotlivých složek, které tvoří danou úlohu (krabice jsou nejčastěji z kartonu, překližky, dřeva nebo umělé hmoty – obr. č. 6)

obr. č. 6 – krabicové úlohy – třídění přírodnin

- **úlohy v deskách** jsou vyšší formou strukturované úlohy. Stejně jako v krabici, je i v deskách je pouze jedna úloha, kterou má dítě splnit. Úkoly v deskách kladou zvýšené nároky na manipulaci s úlohou a orientaci na ploše (obr. č. 7)

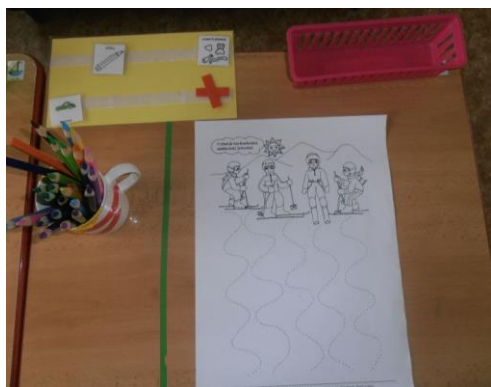
obr. č. 7 – deskové úlohy – třídění do tří sloupců

- **úlohy v pořadačích** jsou obtížnější formou strukturovaných úloh. Do pořadače je vloženo současně několik úloh, které jsou řazeny za sebou. Dítě musí při manipulaci s úlohou umět listovat a zároveň zachovávat pořadí jednotlivých úloh (obr. č. 8)

obr. č. 8 – úlohy v pořadačích – přiřazování balónků

- **sešity a pracovní listy** jsou nejvyšším typem strukturovaných úloh. Předpokládají dobrou orientaci na ploše a dobré motorické schopnosti dítěte (obr. č. 9, 10)

obr. č. 9 – pracovní list

obr. č. 10 – pracovní sešit

Vizualizace – vizuální vnímání a myšlení patří k silným stránkám u většiny lidí s PAS. Jednotlivé formy vizuální podpory usnadňují lidem s PAS zvládat snadněji a samostatněji strukturu prostoru, času a jednotlivých činností a rovněž rozvíjí komunikační dovednosti.

- **Vizualizace prostoru** – umocňuje přehlednost prostorového uspořádání a zvyšuje míru samostatnosti orientace v prostoru, k její realizaci jsou využívány koberce, skříně, police, paravány, barevné nátěry, barevné pásy apod. (obr. č. 11,12).

obr. č. 11 – prostorová vizualizace místa k jídlu,

obr. č. 12 – vizualizace prostoru (WC)

- Vizualizace času – vychází ze struktury času. Její forma musí být zvolena tak, aby odpovídala vývojové úrovni konkrétního dítěte, respektovala jeho zvláštnosti a přitom byla funkční, aby ji dokázalo aktivně využít a samostatně se podle ní orientovat. Proto pro každé dítě volíme individuální formu denního režimu (denní režimy vytvořené pomocí konkrétních předmětů – obr. č. 13, fotografií – obr. č. 14, obrázků, piktogramů – obr. č. 15). Obrázky pro tvorbu denních režimů využíváme ze souboru obrázků VOKS. Pro vytváření denních režimů se využívá zátěžový koberec připevněný na zeď (komunikační tabule). V našem zařízení využíváme denní režimy ve vodorovné poloze.

obr. č. 13 – předmětový denní režim,

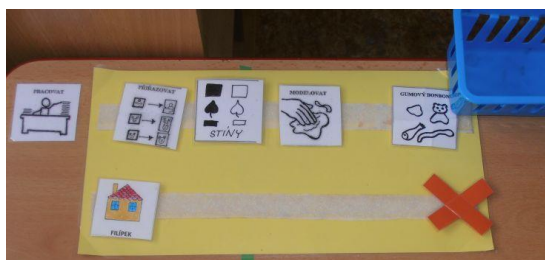

obr. č. 14 – denní režim z fotografií

obr. č. 15 – denní režimy z obrázků a piktogramů

- Vizualizace činností – podporuje strukturu jednotlivých činností a pomáhá odpovědět na otázku, jak dlouho bude dítě pracovat. K tomuto účelu slouží pracovní (obr. č. 16) a procesuální schémata (obr. č. 17).

obr. č. 16 – pracovní schéma,

obr. č. 17 – procesuální schéma

Motivace – motivace jako způsob ovlivňování chování hraje při práci s jedinci s autismem klíčovou roli. Pokud se podaří vytvořit funkční motivační systém, je možné motivací ovlivnit konkrétní chování jedince s PAS, které je v dané situaci sociálně i komunikačně přiměřené. Systematické poskytování odměn za žádoucí chování vede u řady dětí k trvalému zlepšení chování.

- Formy odměňování:
 - **materiální odměna** (obr. č. 18) je nejnižší formou motivace (sladkost, drobné předměty). Je třeba odměnu vizualizovat v pracovním schématu (v řadě symbolů znázorňující jednotlivé úkoly, je jako poslední umístěn symbol dané odměny – obr. č. 19)

obr. č. 18 – materiální odměna,

obr. č. 19 – vizualizace odměny v schématu

- **činnostní odměna** (obr. č. 20, 21) je vyšší formou odměny (vykonávání některé oblíbené činnosti, např. poslech hudby, práce na počítači, skládání puzzle). I tuto odměnu je třeba dopředu zařadit do pracovního schématu nebo denního režimu.

obr. č. 20 – činnostní odměna (I-Pad),

obr. č. 21 – činnostní odměna (houpačka)

- **sociální odměna** je nejvyšší formou odměny (verbální pochvala, úsměv). U dětí s autismem tato forma odměny příliš nefunguje, řada z nich ji vůbec nechápe. Sociální odměna se u dětí s PAS přesto uplatňuje, ale musí být vždy doplněna o nižší formu odměny (např. obr. č. 22).

obr. č. 22 – úsměv pedagoga, obrázek „usměváček“

5.2.1.2 Výměnný obrázkový komunikační systém

Porucha komunikace u dětí s PAS patří mezi nejzákladnější. Z tohoto důvodu je důležité řešit vhodnou náhradní nebo doplňkovou formu komunikace co nejdříve. Bez

funkční komunikace se dítě nemůže dále správně rozvíjet. V MŠ se nám pro nácvik rozvoje funkční komunikace u dětí osvědčil systém VOKS. Výhodou tohoto systému je jeho poměrně rychlá osvojitelnost. Za jeden z nejdůležitějších aspektů lze považovat to, že iniciátory interakcí jsou samotné děti, které nemusí čekat a být závislé na iniciativě dospělých na podnět ke komunikaci. Samy vyjadřují své pocity volbou komunikačního signálu, které jsou bezprostředně uspokojovány. Tím jsou eliminovány neadekvátní způsoby řešení situací.

Při nácviku VOKS je zapotřebí alespoň 2 učitelů (komunikačního partnera a asistenta klienta - dítěte).

Výuka tohoto systému je rozdělena do 7 lekcí:

1. **Výměna obrázku za věc** – usilujeme o to, aby bylo dítě aktivní hned od počátku komunikace. K tomu nám pomáhají efektivní a účelné odměny (oblíbené potraviny nebo předměty). Komunikační partner nabízí odměnu a zároveň nastavuje dlaň druhé ruky na obrázek dané odměny. Jakmile dítě sahá po věci, asistent vezme ruku dítěte a pomůže mu sebrat obrázek ze stolu a vložit jej do otevřené dlaně komunikačního partnera.
2. **Užití komunikační tabulky a nácvik samostatnosti** – dítě jde ke své komunikační tabulce, odtrhne obrázek, jde s ním ke komunikačnímu partnerovi a vloží mu obrázek do dlaně (podpoření aktivity, iniciativy a nezávislosti). Dítě seznamujeme s různými obrázky po jednom (na komunikační tabulce je vždy pouze jeden obrázek).
3. **Rozlišování obrázků** – nácvik: rozlišování mezi dvěma obrázky (2 obrázky versus 2 věci – oblíbená a neoblíbená věc, 2 obrázky versus 1 věc – jen oblíbená věc je k dispozici), rozlišování mezi více obrázky – diferenciací mezi třemi obrázky (3 obrázky versus 3 věci – 2 jsou neoblíbené, 3 obrázky versus 1 věc – k dispozici je oblíbená pochutina). Dítě přijde ke komunikační tabulce, vybere z několika obrázků ten, který znázorňuje věc, již chce získat a tento obrázek přinese komunikačnímu partnerovi. **Diferenciací obrázků je jedním z klíčových a zároveň nejtěžších kroků výuky VOKS a dítě se zde může zdržet různě dlouhou dobu.**
4. **Tvoření jednoduché věty** – dítě požádá o něco celou větou, tzn. na větný proužek umístí obrázek „JÁ CHCI“ a obrázek požadované věci a přinese proužek komunikačnímu partnerovi. V počáteční fázi nácviku tohoto

kroku klient větu pouze doplňuje přidáním obrázku chtěné věci k obrázku „JÁ CHCI“, který je stabilně umístěn na větném proužku.

5. **Odpověď na otázku „Co chceš?“** – dítě umí odpovědět na otázku „Co chceš?“ Před i po každém nácviku zodpovídání otázky „Co chceš?“ je nutné připravovat situace, které budou klienta motivovat ke spontánnímu žádání.
6. **Odpovědi na otázky typu „Co vidíš?“, „Co máš?“, „Co je to?“, „Co slyšíš?“, „Co cítíš?“** – jde o náročnější krok, neboť odpověď typu komentáře není pro dítě tak motivující jako žádost, jejímž výsledkem je získání toho, co si přeje. Odměnou již není to, co znázorňují přinesené symboly.
7. **Spontánní projev (komentování)** – dítě spontánně bez jakýchkoliv výzev umí komentovat věci a situaci kolem sebe – „TO JE AUTO.“ V první fázi nácviku tohoto kroku se dítěte ptáme („Co to je?“) a otázku podpoříme obrázkem. Vše provázíme vhodnou mírnou gestikulací (např. ukázáním prstem na předmět) a mimikou. Jakmile nám dítě odevzdá větný proužek, otočíme ho k němu, tiše řekneme: „Řekl/a jsi...“ a pak nahlas přečteme, co stojí na větném proužku („TO JE AUTÍČKO.“). Současně na obrázky ukazujeme. Dítě odměníme sociální odměnou (pochvala, pohlazení).

obr. č. 23 – výběr odměny,

obr. č. 24 – tvorba věty na větném proužku

Co se dítě naučí:

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci

- využívá alternativní způsob komunikace – VOKS, složí větu o několika slovech.

5.2.2 Předškolák

Charakteristika programu:

Obsah tohoto bloku prochází celým školním rokem a doplňuje se vzájemně s ostatními bloky ŠVP. Program je zaměřen na komplexní přípravu dítěte pro školu i pro život. Třídy v mateřské škole jsou heterogenní, a proto předškolní vzdělávání realizujeme na každé třídě se skupinou dětí předškoláků či dětí s odkladem školní zralosti.

Dílčí vzdělávací cíle:

- rozvoj jemné motoriky a hrubé motoriky
- rozvoj grafomotoriky
- rozvoj matematických schopností
- rozvoj předčtenářských dovedností
- rozvoj řeči a funkční komunikace
- rozvoj sluchového a zrakového vnímání
- rozvoj vnímání prostoru a času

Vzdělávací obsah:

Hrubá a jemná motorika	- pomocí běhu a chůze, lezení, plazení, skoků, pohybových her - činnosti v pískovničce, provlékací obrázky, omalovánky, manipulace s přírodním materiálem
Grafomotorika	- uvolňovací cviky pro ruku a zápěstí (na svislé i vodorovné ploše), grafomotorická cvičení s říkankou, pracovní listy
Matematické schopnosti	- předmatematické představy, základní počty (čísla a kostky, počty do 10, číselné řady, počítání předmětů, kolíčky a počty)
Předčtenářské dovednosti	- sledování linie, stop, doplňování chybějícího obrázku, půlené obrázky, globální čtení, obrázkové čtení
Řeč a funkční komunikace	- dramatizace pohádek, dějové posloupnosti pohádek, hry a skládačky (PEXESO, domino, LOTO, obrázkové skládačky), napodobování zvuků, koordinace pohybů H a J motoriky, hry se slovy, obrázková komunikace, větný proužek, komunikační tabulky, prožitkové deníky

Sluchové vnímání	- sluchová diferenciacie, analýza a syntéza, sluchová paměť, vnímání a reprodukce rytmu
Zrakové vnímání	- rozlišování a pojmenovávání barev, skupiny a řady předmětů, uvědomování si posloupnosti
Vnímání prostoru a času	- orientace v prostoru třídy, budovy MŠ, okolí MŠ (cesta do školky), prostorové a časové pojmy: nad, pod, vedle, před, za, uprostřed, dnes, včera, zítra, labyrinty

Co se dítě naučí:

- U dětí budou zábavnou formou - prostřednictvím strukturovaných úkolů, výukových aplikací iPad, dramatizace, výtvarných, pracovních i pohybových činností - rozvíjeny předškolní schopnosti a dovednosti.
- Zaměříme se i na využívání školní zahrady pro sezónní činnosti, zvyšování tělesné zdatnosti a otužilosti, vzájemné kooperace dětí, rozvíjení volných vlastností – pohybové hry, plnění úkolů v altánu.

Frekvence:

Individuální práce s dítětem či skupinou dětí na třídách během týdenních či měsíčních programů, v rámci řízených činností. Průběžně při hrách a ostatních režimových činnostech (při pobytech na školní zahradě, v dílně „Pata a Mata“, v relaxační místnosti „Hajánkov“, v Hliněné dílně).

5.2.3 Bazální stimulace

Charakteristika programu:

Bazální stimulace nabízí jedinci s postižením jasné, cílené a známé informace (stimuly) o sobě samém nebo jeho okolí, které pro něj byly elementární (bazální). Jedná se o psychické i fyzické zklidnění a relaxaci. Podporuje výchovu a vzdělávání, rozvoji emocionality, snížení projevů agrese a autoagrese u dětí s postižením. U jedinců s nezvratnými změnami jejich tělesného a duševního stavu výrazně podporuje kvalitu jejich života. K bazální stimulaci využíváme k tomu určené prostory:

- SNOEZELEN v SZŠ

Pobyt v této multisenzorické místnosti umožňuje dětem uvědomování si vlastního těla, diferencované vnímání, rozvíjí mezilidský kontakt a komunikaci. Vše probíhá ve stavu relaxace, v příjemné poloze.

- HAJÁNKOV v MŠ

Vychází z konceptu Snoezelen. Tato místnost slouží dětem k relaxaci, k rozvoji poznávacích procesů i k rozvoji komunikace. Nabízí intenzivní senzorické vjemy, kterých mají děti s postižením méně než intaktní populace. Děti se zde mohou zaměřit na vjemy zvukové, čichové, hmatové a zrakové. Dítě si samo vybírá ze strukturovaných podnětů.

Pro bazální stimulaci využíváme různé didaktické, Montessori pomůcky, pomůcky pro rozvoj smyslů (světelný stůl, lávovou lampu, zrcadla, pyramidu zážitků, zvukové hračky, vonný difuzér, světelné řetězy) a další pomůcky.

Využíváme také prvky:

- „Míčkování“ - masáže míčkem

Hlazení těla měkkým molitanovým míčkem s mírným tlakem a beze spěchu pro tělesné uvolnění dítěte, stimulaci a vnímání vlastního těla. Psychoterapeutický účinek závisí právě v blízkém kontaktu pedagoga s dítětem a přináší dítěti duševní pohodu.

- „Kartáčování“ – masáže kartáčem

Suché kartáčování – lehké hlazení těla kartáčem s přírodními štětinami. Vždy provádíme ke středu těla dlouhými hladkými tahy.

Účinky kartáčování:

- otužují tělo
- zvyšují prokrvení organismu a zlepšují krevní oběh
- pravidelné masáže kartáčem povzbuzují vyměšování organismu přes pokožku a zároveň ji čistí
- jsou vhodné při ranní únavě, potížích při startu do nového dne
- její působení je při jednoduchosti provedení a pravidelnosti velmi zdraví prospěšné

Pro míčkovou masáž a masáž kartáčkem je důležité zvolit vhodné prostředí – vyhřátá místnost, vhodná hudba, motivace a příprava dítěte.

Účinky bazální stimulace:

- tělesné uvolnění
- redukce neklidných stavů
- stimulace a vnímání vlastního těla
- zvýšení úrovně vědomí a pozornosti

- stimulace vlastního tělesného schématu
- zvýšení svalového tonu
- zlepšení tělesné aktivity
- používání smyslů

Co se dítě naučí:

Péče s prvky bazální stimulace je individuální, zohledňuje jedinečnost ošetřovaného. Je poskytována s ohledem na věk, schopnosti a stav jedince s postižením.

Frekvence:

Místnost Snoezelen děti navštěvují během denního režimu při řízené intervenci. Hajánkov využívají dle potřeby k individuálním pobytům pro zklidnění a relaxaci.

6 Evaluační systém a pedagogická diagnostika

6.1 Evaluační systém

Autoevaluace je proces průběžného vyhodnocování vzdělávacích činností, situací a podmínek vzdělávání, realizovaný uvnitř mateřské školy, který se odehrává v několika na sebe navazujících a neustále se opakujících fázích (sběr informací, analýza informací a plán dalšího postupu). Poznatky získané tímto průběžným vyhodnocováním poskytují pedagogům zpětnou vazbu o kvalitě vlastní práce a pedagogové by jich měli cíleně využívat k optimalizaci a zlepšování vzdělávacího procesu i podmínek, za nichž probíhá. Mateřská škola by měla vyhodnocovat svou práci komplexně.

Právní normy a dokumenty, které se vztahují k vlastnímu hodnocení školy:

Zákon č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy.

Pravidla, podle kterých bude škola postupovat:

- Oblasti autoevaluace (co budeme sledovat, na které konkrétní jevy se zaměříme).
- Prostředky autoevaluace (metody, techniky evaluace, jakým způsobem se budou dané jevy vyhodnocovat).
- Časový plán (konkrétní termíny, frekvence vyhodnocování).
- Odpovědnost pedagogů (kdo bude za co odpovědný).

Oblast autoevaluace: **Naplňování cílů programu:**

- Je ŠVP v souladu s RVP PV?
- Vede výběr dílčích IB k plnění cílů programu?

Prostředky autoevaluace	Časový plán	Odpovědnost
- monitoring	- průběžně	zástupkyně ředitele školy (ZŘ)
- vzájemné hospitace	- průběžně	- pedagogičtí pracovníci, ZŘ
- konzultace pedagogů	- průběžně	- zástupkyně ředitele školy
- hospitace	- dle plánu	- pedagogičtí pracovníci, ZŘ
- pedagogické porady	- dle rozpisu "	- pověřené učitelky ZŘ
- dokumentace školy	- 1x měsíc	

Oblast autoevaluace: **Kvalita podmínek vzdělávání:**

• **Věcné podmínky:**

- Prostory školy a školní zahrady z hlediska funkčnosti a bezpečnosti.
- Vybavení materiálem, nábytkem, pomůckami (didaktickými, kompenzačními, relaxačními, technickými).
- Vybavení hračkami – jejich kvalita, dostupnost, obměna.
- Vybavení školní výdejny, stravy, provozní prostory.
- Výzdoba prostor školy – estetické uspořádání.
- Plnění bezpečnostních a hygienických norem.

Prostředky autoevaluace	Časový plán	Odpovědnost
- záznamy z pedagogických a provozních porad - monitoring, záznamy z kontrolní činnosti - seznámení s řády a vnitřními pravidly na šk.rok - vstupní, periodické školení BOZP,PO	- dle plánu porad - průběžně - září, průběžně - září, průběžně	- zástupkyně ředitele školy - zástupkyně ředitele školy - všichni zaměstnanci MŠ - všichni zaměstnanci MŠ

• **Životospráva:**

- Rozvíjení a podpora fyzického zdraví s ohledem na zdravotní stav.
- Dostatek pobytu na čerstvém vzduchu.
- Respektování individuálních potřeb jednotlivce – aktivita, nepřetěžování dětí, odpočinek, relaxace, soukromí.
- Skladba jídelníčku, vyváženost, pestrost, plnění kritických bodů.
- Dodržování pitného režimu ve třídách i na zahradě.

Techniky evaluace	Časový plán	Odpovědnost
- pedagogické porady - hospitace, hospitační a kontrolní vstupy - vzájemné hospitace učitelů - pohovory s rodiči - spolupráce s vedoucí školní jídelny, kuchařkou ve výdejně	- dle rozpisu - průběžně - proběhnou 1x do roka - průběžně - průběžně	- zástupkyně ředitele školy - pedagogičtí pracovníci - ZŘ

- **Psychohygienu:**

- Dodržování denního řádu, pravidel
- Posouzení klima třídy (atmosféra, kvalita komunikace)
- Pružnost denního režimu podle aktuálních potřeb dětí (i dětí dvouletých)
- Vyváženost spontánních a řízených aktivit
- Rovnocenné postavení všech dětí
- Podpora samostatnosti dětí v rozsahu individuálních možností dítěte
- Umožnění aktivní spoluúčasti a rozhodování dětí
- Zařazování řízených zdravotně preventivních aktivit
- Využívání vhodných kompenzačních (technických a didaktických) pomůcek.
- Klidné prostředí bez spěchu a stresu.

Techniky evaluace	Časový plán	Odpovědnost
- pedagogické porady - záznamové listy dětí - hodnotící listy TVP - hospitace, hospitační a kontrolní vstupy - konzultace s rodiči - rozhovory, diskuse	- dle rozpisu - průběžně - průběžně - průběžně - průběžně - průběžně	- zástupkyně ředitele školy - pedagogičtí pracovníci - zástupkyně ředitele školy - třídní učitelky - zaměstnanci MŠ

- **Organizace, řízení, personální podmínky**

- Posouzení spolupráce všech zúčastněných (vymezení pravidel, týmová spolupráce).
- Možnost dalšího vzdělávání pedagogů (DVPP).
- Zajištění odbornosti a profesionality pedagogů.
- Práce pedagogů (sebereflexe) a provozního personálu.

Techniky evaluace	Časový plán	Odpovědnost
- pedagogické a provozní porady - rozdělení kompetencí - DVPP - rozhovory, diskuse	- dle rozpisu - plán kompetencí - dle plánu a potřeb - průběžně	- zástupkyně ředitele školy - všichni zaměstnanci - všichni zaměst.

- záznamy - spolupráce s institucemi, organizacemi a speciálními zařízeními - spolupráce se SZŠ, ZŠ - spolupráce SPC Rukavička - prezentace školy při různých akcích	- průběžně - průběžně - průběžně - průběžně	- ZŘ - ZŘ - ZŘ, pověřená osoba - ZŘ, pověřená osoba - ZŘ, pedagogičtí pracovníci
--	--	--

• **Spoluúčast rodičů:**

- Podpora vzájemných vztahů mezi dětmi, personálem, rodiči.
- Informovanost, komunikace a spolupráce mezi mateřskou školou a rodiči.

Techniky evaluace	Časový plán	Odpovědnost
- fotodokumentace - rozhovory s rodiči - dotazníky pro děti MŠ a jejich rodinné zástupce, forma a obsah dotazníku odpovídá aktuálním potřebám - pedagogické a provozní porady - vánoční besídky - Den otevřených dveří - pracovní dílny, akce školy s rodiči - rodičovské schůzky - schůzky Rady zapsaného spolku (ZS)	- průběžně - průběžně - duben - květen 2023, 2026 (1x za 3 roky) - dle rozpisu - v prosinci - 1x ročně - 3x - 4x ročně	- Učitelky - Třídní učitelky - ředitelství školy - ZS - Učitelky - ZS, učitelky - Učitelky - ZS - ZS, Rada spolku

Oblast autoevaluace: **Způsob zpracování a realizace obsahu vzdělávání (zpracování a realizace integrovaných bloků)**

- Směřují třídní plány k plnění ŠVP?
- Je plánování podle třídního plánu funkční?

- Vedou činnosti nabízené v TP k naplňování všech klíčových kompetencí?
- Jsou ve vzdělávací nabídce zastoupené činnosti ze všech pěti oblastí v RVP PV?
- Jsou použity vhodné formy a metody při uplatňování cílů TP?
- Je využíváno v dostatečné míře prožitkové a situační učení, které vychází z přirozených situací dětí?
- Jsou respektovány individuální a zdravotní zvláštnosti dětí?
- Jsou uplatňovány speciální vzdělávací metody a činnosti pro rozvojovou stimulaci dětí?
- Jsou vhodně vytvářené individuální plány pro děti speciálními vzdělávacími potřebami, s odloženou školní docházkou?

Techniky evaluace	Časový plán	Odpovědnost
- monitoring - hospitace - dotazník pro učitele, posouzení kvality řízení, forma a obsah dotazníku odpovídá aktuálním potřebám - pedagogické rady - metodické schůzky - diagnostika - individuální vzdělávací plány - IVP - plány pedagogické podpory - PLPP	- průběžně - dle rozpisu - 1x za 3 roky, 2021, 2024 atd. - dle rozpisu - 3x -4x ročně - vyhodnocování v únoru, červnu	- ped. pracovníci, ZŘ - zástupkyně ředitele školy - ředitelství školy - zástupkyně ředitele školy - pověřená osoba - ve vzájemné spolupráci s pedagogy, SPC, zákonnými zástupci

Oblast autoevaluace: **Výsledky vzdělávání**

- Účastní se děti aktivně nabízených činností?
- Využívají děti získané poznatky a dovednosti při hrách a herních činnostech?
- Navrhují vlastní řešení, umí se vhodným způsobem domluvit s vrstevníkem, s učitelkou?
- Zvládají děti přiměřeně svým možnostem sebeobsluhu a sebehygienu?

Techniky evaluace	Časový plán	Odpovědnost
- pozorování	- průběžně	- pedagogičtí pracovníci, ZŘ
- analýza portfolia dítěte	- červen	- třídní učitelky
- diagnostika dítěte a následná intervence	- září (vstupní), průběžná	- třídní učitelky
- hodnocení diagnostiky (je podkladem pro tvorbu a úpravy IVP, PLPP)	- únor, červen	- třídní učitelky
- hodnocení tříd (je podkladem pro závěrečnou zprávu školy)	- červen	- třídní učitelky, ZŘ
- fotodokumentace tříd	- průběžně	- učitelky

6.2 Pedagogická diagnostika

6.2.1 Diagnosticko-intervenční proces

Diagnosticko-intervenční proces je součástí edukace v MŠ – viz RVP PV. Mateřská škola byla v letech 2017 – 2020 zapojena do projektu Klokany školky a stala se Centrem kolegiální podpory pro Královéhradecký kraj (realizátor projektu: Lužánky – středisko volného času v Brně).

- Cílem projektu bylo:
 - posilovat kompetence učitelů v pedagogické diagnostice,
 - zvýšit kvalitu předškolního vzdělávání, usnadnit přechod dětí na ZŠ, vytvořit podmínky pro lepší podporu potenciálu každého jednotlivého dítěte,
 - přispět ke stimulaci dítěte v oblasti čtenářské a matematické pregramotnosti, polytechnické výchovy.
- Účastí v projektu MŠ získala ucelený systém diagnostiky dítěte předškolního věku Mgr. Bednářové a PhDr. Šmardové a z něho vychází.
- Jedná se o vstupní a průběžnou diagnostiku dítěte a následnou intervenci během celého školního roku.
- Každá třída disponuje knihou *Diagnostika dítěte předškolního věku*, jejíž součástí je intervenční materiál (úkoly určené k laminaci) i

záznamové archy, které obsahují vývojové škály diagnostikovaných oblastí. K dispozici jsou i materiály z Klokana kufru a Soubor pracovních listů projektu KLOKANOVY ŠKOLKY.

- **Do diagnosticko-intervenčního procesu je zapojen celý pedagogický tým třídy (učitelé, asistenti).**

Chceme-li se podílet na uspokojování potřeb dítěte a aktivně zasahovat do jeho rozvoje, je nezbytné se v těchto potřebách a možnostech nejprve orientovat.

Všeobecná doporučení a zvyklostně nabízené činnosti (zejména u dětí, u nichž se některé z oblastí rozvíjí pozvolněji), se ukazují jako neúčinné, mnohdy i poškozující.

V RVP PV je vzdělávání důsledně vázáno k individuálně různým potřebám a možnostem jednotlivých dětí, včetně vzdělávacích potřeb speciálních. Každému dítěti je poskytnuta pomoc a podpora v míře, kterou individuálně potřebuje, a v kvalitě, která mu vyhovuje.

Proto je nutné, aby vzdělávací působení učitele vycházelo z pedagogické diagnostiky:

- **z pozorování a uvědomění si individuálních potřeb a zájmů dítěte,**
- **ze znalosti aktuálního stavu jeho vývoje, konkrétní životní a sociální situace,**
- **a z pravidelného sledování jeho vývoje a vzdělávacích pokroků.**

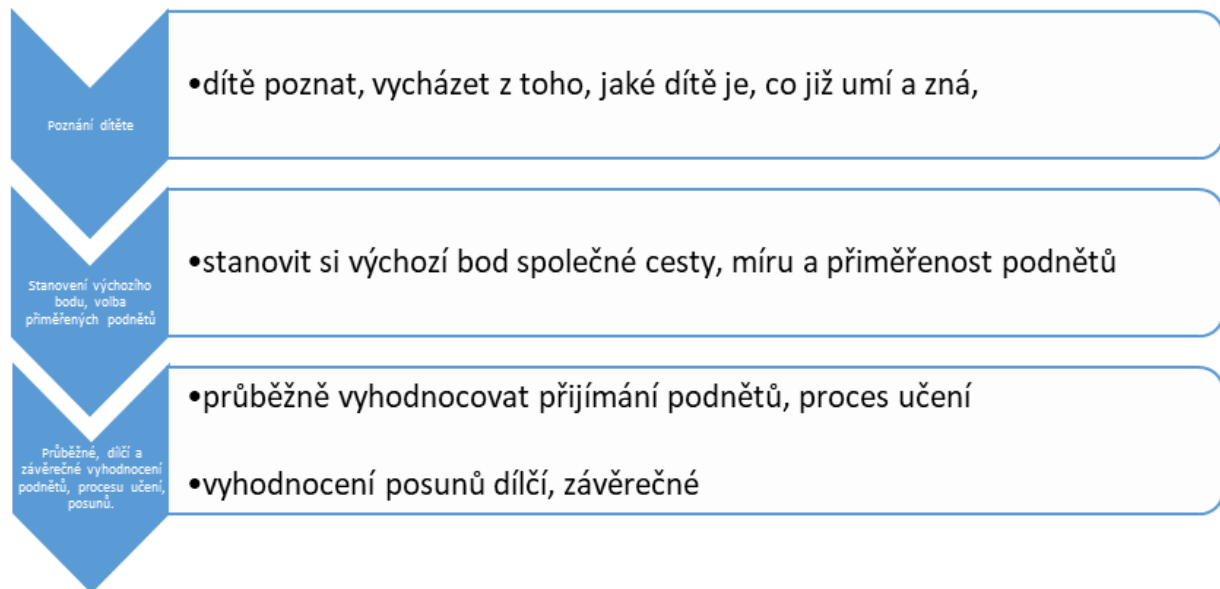
Pozorování = cílevědomé, soustavné a plánovité vnímání jevů a procesů, které směřuje k odhalení podstatných souvislostí a vztahů sledované skutečnosti.

Pozorování by mělo splňovat několik podmínek:

- mělo by být přesně organizované, probíhat podle stanoveného plánu,
- pozorované jevy a procesy musí být přesně registrované,
- závěr procesu pozorování tvoří analýza pozorovaných údajů.
 - *Jak poznám/poznávám potřeby a možnosti jednotlivých dětí?*
 - *Jak poskytuji míru podpory, kterou dítě potřebuje?*

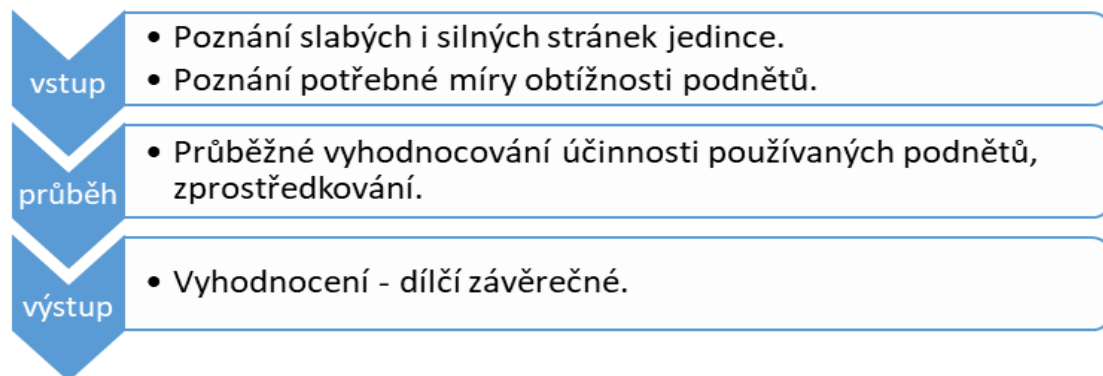
- *Co rozumíme pojmem pozorování?*
- *Jak poznám aktuální stav vývoje dítěte?*
- *Jak vyhodnocuji vzdělávací pokroky?*

VÝCHODISKEM při řešení těchto otázek je systém diagnosticko-intervenční péče, který umožní:

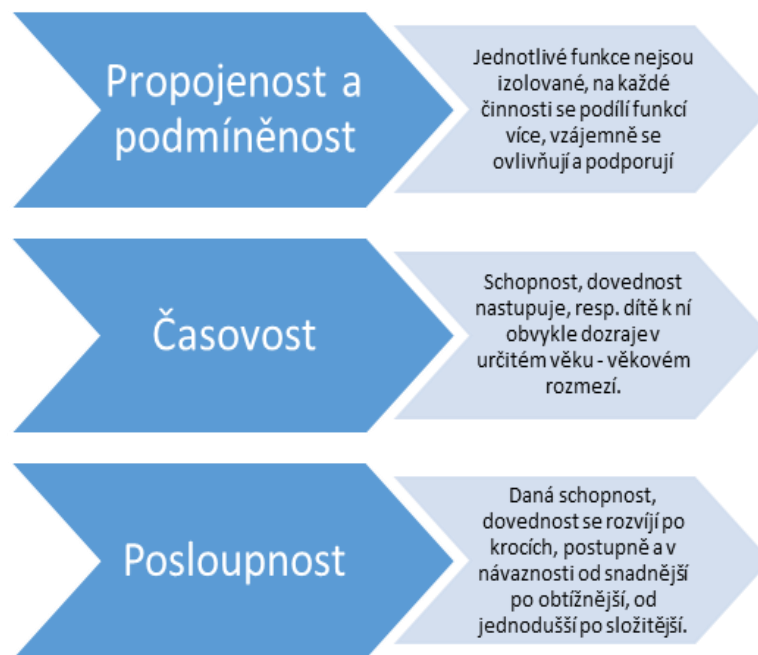

Diagnostika není cílem, je prostředkem k poznání dítěte, **úrovně vývoje** jednotlivých **schopností, dovedností a vědomostí**.

Diagnostika je východiskem a součástí stimulace, intervence.

Vývoj dítěte má vzájemnou propojenost, určitou časovost a posloupnost:

Sledované oblasti:

- **somatický vývoj a zdravotní stav**
- **úroveň vyspělosti kognitivních a motorických funkcí**
 - motoriky, grafomotoriky
 - zrakového vnímání a paměti
 - sluchového vnímání a paměti
 - vnímání prostoru
 - vnímání času
 - základních matematických představ
 - řeči (myšlení)
- **úroveň práce, schopnosti (pracovní předpoklady, návyky)**
- **úroveň zralosti osobnosti (emocionálně-sociální)**
 - komunikaci (verbální i neverbální)
 - přiměřené reagování na nové situace
 - adaptování se na nové prostředí
 - porozumění vlastním pocitům a sebeovládání
 - porozumění emocím a chování druhých lidí
 - objektivní sebepojetí, sebehodnocení, sebedůvěru
 - schopnost pracovat s ostatními, spolupracovat

Diagnosticko-intervenční proces je hledání způsobů, postupů, možností, za jakých dítě daný úkol zvládne natolik, že může postoupit na další vývojový stupeň obtížnosti, dojde u něho k posunu z výchozího do následujícího bodu.

- *Jak se dítě učí? (způsob myšlení, motivace)*
- *Jaké podmínky a podporu k učení potřebuje? (co dítě potřebuje od dospělé osoby, jaká bude využita pomoc)*
- *Jak rychle se učí? (dodržet časovost, posloupnost – nespěchat)*

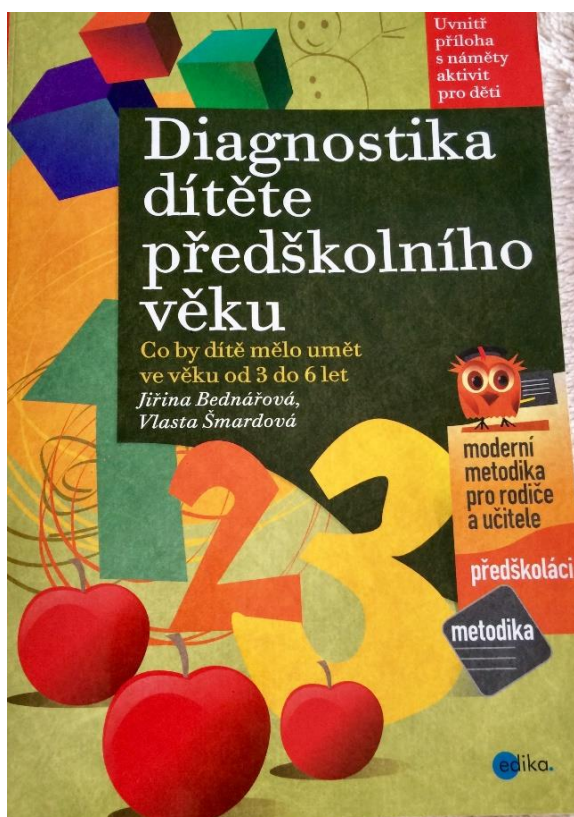
Učení je komplexní jev, kterého se účastní ne jednotlivé oblasti odděleně, ale všechny zároveň, i když v rozličné intenzitě.

6.2.2 Diagnosticko-intervenční materiály

Srovnání diagnosticko-intervenčních materiálů: *Diagnostika dítěte předškolního věku, Klokánův kufr, Klokánovy kapsy*. Níže každý materiál představíme.

- **Diagnostika dítěte předškolního věku (kniha)**

Kniha *Diagnostika dítěte předškolního věku* s podrobnými popisy jednotlivých oblastí vývoje a náměty na další rozvoj dítěte. Součástí jsou záznamové archy pro diagnostiku a hodnocení schopností.

Hrubá motorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
1 Skok sounož	3			
2 Překročí nízkou překážku	3			
3 Chůze po schodech nahoru – střídá nohy	3			
4 Stoj se zavřenýma očima	3,5			
5 Přeskok přes čáru	3,5–4			
6 Chůze po schodech dolů – střídá nohy	4			
7 Přejde po čáře	4–5			
8 Stoj na špičkách s otevřenýma očima	4–5			
9 Poskoky na jedné noze	4–5			
10 Chůze po mírně zvýšené ploše	4–5			
11 Přejde přes kladinu	5			
12 Přeskočí snožmo nízkou překážku	6			

Jemná motorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
13 Manipulace s drobnými předměty (navlékání korálků, zasouvání kolíků do otvorů...)	3–4			
14 Stříhání	4			
15 Otevírání dlaně postupně po jednom prstu	4			
16 Dotkne se bříškem každého prstu na ruce bříška palce	5			
17 Další činnosti:				

Hmatové vnímání (taktilní percepce)	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
18 Pozná hmatem výrazně odlišné hračky	4			
19 Pozná hmatem zvířátka (vel. 10 cm)	4–5			
20 Rozliší různé povrchy, materiály	5			
21 Pozná hmatem geometrické tvary	5–6			

• Klokánův kufr

Klokánův kufr je soubor didaktických pomůcek, které naučí dítě vše, co potřebuje umět před nástupem do školy. Díky svému komplexnímu pojetí pomáhá diagnostikovat, co dítě skutečně umí a zvládá, odhaluje jeho silné stránky, které posiluje, a identifikuje případné slabé stránky, s nimiž dále pracuje a nachází řešení. Obsah kufru je rozdělen do 10 tematických oblastí vývoje dítěte:

- zrakové vnímání a paměť
- motorika, grafomotorika, kresba
- sluchové vnímání a paměť
- řeč
- základní matematické představy
- orientace v čase
- orientace v prostoru
- sebeobsluha a samostatnost
- hra
- sociální chování

- **Klokanovy kapsy**

Na diagnostický soubor Klokanův kufr navazuje sada metodických pomůcek Klokanovy kapsy. V **šesti kartonových krabicích** najdete pomůcky, které přispívají celkovému rozvoji dítěte, jeho technických schopností a logického myšlení v oblasti:

- zrakové analýzy a syntézy
- zrakové diferenciacce
- prostorové orientace
- matematických představ

Klokanův kufr a Klokanovy kapsy

- **Pracovní listy**

Cílem setkávání na workshopech projektu Klokanovy školky byla tvorba nových pracovních listů. Pracovní listy byly zaměřeny na vybrané oblasti.

Pracovní list vede k uvědomování si a vyhodnocování průběhu aktivity, zda dítě je schopno úkol řešit samostatně, zda nepotřebuje dopomoc dospělého. Nabízí zprostředkování, jak potíže překonat, být připraven dítě vést k překonání potíží, učit dítě se učit. Takto vedená činnost, která dítě cíleně rozvíjí, se zároveň pro pedagoga stává prostředkem dalšího poznání dítěte, jeho potřeb, způsobů učení, přemýšlení; prohlubuje se diagnosticko-stimulační a intervenční proces.

V rámci projektu vznikl **Soubor pracovních listů projektu Klokanovy školky** zaměřený na oblasti:

- prostorové orientace

- základních matematických představ
- řeči a fonologického uvědomování
- jemné motoriky a grafomotoriky
- zrakového vnímání

Soubor pracovních listů projektu Klokanovy školky

6.2.3 Shrnutí

- Diagnostiku dítěte provádíme průběžně během nabízených výchovně vzdělávacích činností.
- Výsledky pozorování zapisujeme buď přímo do záznamových archů, nebo na papír vložený v třídní knize, ze kterého nejpozději na konci měsíce údaje přepisujeme do záznamových archů.
- Zápisy do záznamových archů opatříme aktuálním datem (měsíc/rok), kdy diagnostika probíhala, záznam pro danou oblast odlišíme barevně – např. v září diagnostikujeme oblast hrubé motoriky, do pravého horního rohu záznamového archu zapíšeme **zvolenou barvou**, např. zelenou **9/2021** a všechny záznamy ze září pro oblast HM budou zaznamenány **zvolenou barvou**.
- V případě, že jsou některé oblasti u dítěte vlivem diagnózy natolik oslabeny, že není možné je touto formou diagnostikovat, uvedeme tuto skutečnost do

záznamového archu a tímto způsobem dítě nedagnostikujeme. Na danou oslabenou oblast (oblasti) se zaměříme v IVP nebo Plánu pedagogické podpory (PLPP), kde podrobně popíšeme aktuální stav dítěte a plán jeho rozvoje v dané oblasti. Př.: typickým příkladem jsou oblasti: ŘEČ, SOCIÁLNÍ DOVEDNOSTI a HRA u dětí s PAS.

- Realizaci diagnosticko-intervenčního procesu zapisujeme do třídní knihy – do poznámek k danému dni, ve kterém byla diagnostika realizována.
- Vyhodnocení diagnostiky průběžné, dílčí se objeví v hodnocení týdenních plánů v TVP, **závěrečné vyhodnocení diagnostiky se provádí v únoru a červnu a je podkladem pro pololetní a závěrečná hodnocení dětí, pro aktualizaci a hodnocení IVP a PLPP.**
- Další možností, jak provádět diagnostiku je zařadit týdenní (čtrnáctidenní) plán zacílený na diagnosticko-intervenční proces v rámci doplňujícího programu Předškolák (viz kap. 5.2.2) – rozvoj dovedností u dětí probíhá s využitím diagnosticko-intervenčních materiálů (kniha Diagnostika dítěte předškolního věku, Klokánův kufr, Klokánovy kapsy, Soubor pracovních listů projektu Klokánovy školky) a dalších didaktických pomůcek a materiálů.
- Při tvorbě týdenních plánů a vzdělávací nabídky se zamýšlíme nad diagnostickým a stimulačním přínosem nabízených aktivit:
 - *Nad tím, jaké další oblasti zvolenou aktivitou u dítěte rozvíjíme?*
 - *Pro jaký věk je činnost vhodná?*
 - *Jaká je její obtížnost?*
 - *Je vhodně zvolena motivace a instrukce pro dítě?*
 - *Jakou využijeme pomoc?*
 - *Jaká jsou doporučení, pokud dítě v činnosti selhává?*
 - *Jaká je možná nadstavba činnosti?*